

FEJÉR

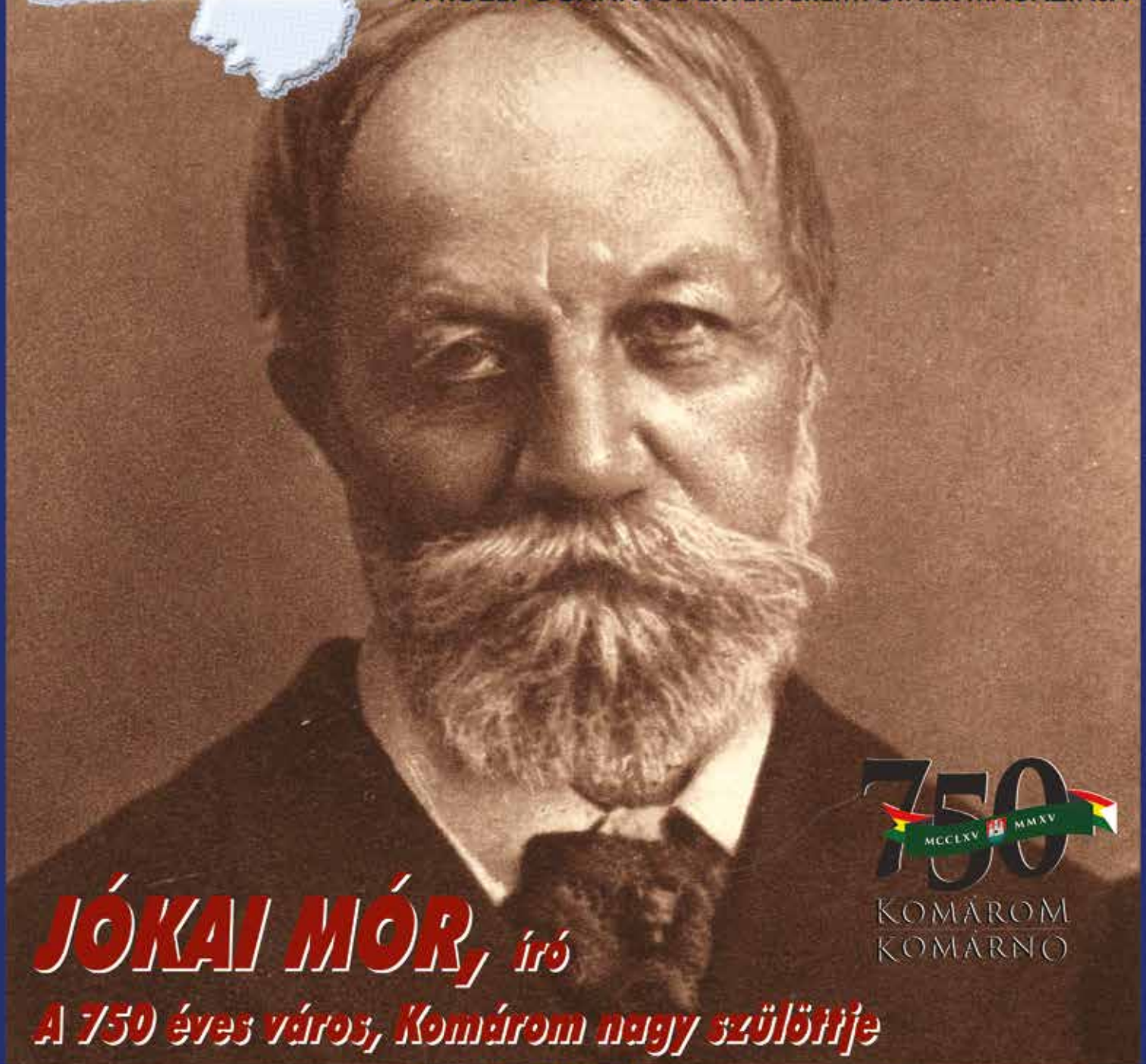
KOMÁROM-ESZTERGOM

VESZPRÉM

REGIO REGIA

A KÖZÉP-DUNÁNTÚL ÉRTÉKTEREMTŐINEK MAGAZINJA

JÓKAI MÓR, író

A 750 éves város, Komárom nagy szülőfője

750
MCCCLXV MMXV
KOMÁROM
KOMARNO

Közösen
ünnepelték a
jubileumot

Kecskés
László
nyomdokain

Komárom
egyetemi
város

MONOSTORI ERŐD

... a hely, ahol Klapka földerődöket emelt...
... a hely, ami 45 évre még a térképekről is eltűnt...
... a hely, amire büszkék lehetünk...

„Duna, hajók, mesterségek” kiállítás

Jókai Hétvége, július 24-26.

Kalandfolyosó

Egyenruhás tárlatvezetés

FORT-ÉJ - Múzeumok éjszakája
június 20.

Puskamustra

 /monostorierod

 /+ErodHu

 /MonostoriErod

www.erod.hu

+36 34 540 582

Regio Regia

A Közép-Dunántúl értéktérítőinek magazinja
XV. évfolyam 118. szám
<http://www.regioregia.hu>

Kiadja:

Regio Regia Nonprofit Kft.
2800 Tatabánya, Tancsics u. 51.
info@regioregia.hu
Telefon/Fax: 34/310-971

Felelős kiadó: Cseh Teréz, ügyvezető igazgató

Főszerkesztő: Veér Károly

Munkatársak:

Cseh Teréz, Rabi Lenke, Radics Gábor,
Réz Napsugár, Számadó Emese, Tárnay Olivér

Szerkesztőségi asszisztens:

Dr. Révészné Dévényi Zsóka, Sándor Judit,
Zsoldosné Pintér Mária

Fotó: Dr. Göde Andrea, Hagymási Bence,
Kiss T. József, Sándor Judit

Címlapfotó: Regio Regia archív

Nyomdai előkészítés:

KEM-Bridge Net, Tatabánya

Tördelőszerkesztő: Veér Zoltán

Nyomda:

Prospektus Nyomda
8200 Veszprém, Tartu utca 6.
www.prospektusnyomda.hu

A lapban megjelent hirdetések és PR-cikkek
tartalmáért a szerkesztőség nem vállal felelősséget!

HU-ISSN: 1785-7074

Város a Duna két partján

Kevés település mondhatja el magáról a világon, hogy egy, de mégis kettő. Ezek közé tartozik Komárom. Történelmi városrésze a Duna bal partján manapság Komarno névre hallgat, és Szlovákiához tartozik. A jobb-parti településrész az egykori Rév, Újszőny, Komárom-Újváros Magyarország része, és viseli a település eredeti nevét.

A XX. századi történelem kettéválasztotta, később egyesítette, majd újra szétszakította a két városrészt. A nagypolitika világában soha nem számított országok, települések, családok, ismerősök sorsa.

Mindkét Komárom lakossága sokat szenvedett. Az itteniek védtelenek voltak a hadseregek támadásaival szemben, a túl-partiakat fizikai értelemben ugyan sokszor megvédték a vár masszív falai (a török sohasem tudta például elfoglalni), ám magyarságukat, identitásukat már maguknak kellett-kell megvédeniük, megtartaniuk. Kettős jubileumot ünnepel idén a határváros, immár újra közösen, együtt, az Európai Unió tagjaiként. Erről olvashatnak a következő oldalakon. Emlékezzünk tehát együtt a dícső múltra, és bízunk abban, hogy hasonlóan sikeres jövő előtt áll a kettő, de mégis egy város: Komárom.

VEÉR KÁROLY
FŐSZERKESZTŐ

Komáromi különszámunk támogatói:

TARTALOM

Komárom az építkező város	4. oldal	A megújult Monostori erőd	21. oldal
Ünnepek és hétköznapiak a Duna túlsó partján.....	6. oldal	A Komáromi Jókai Színház története	22. oldal
750 éve város Komárom	8. oldal	Brigetio Gyógyfürdő Komárom	23. oldal
Komárom és a történelem.....	9. oldal	Komárom egyetemi város	24. oldal
Komárom a 2. világháború alatt	12. oldal	Magyar Lovas Színház - Komárom	26. oldal
Klapka György, tábornok (1820-1892)	14. oldal	Az Európa Udvar tízezreket vonz a városba	27. oldal
Jókai Mór, író (1825 – 1904)	14. oldal	Zenével a magyarokért.....	28. oldal
Lehár Ferenc, operett szerző (1870-1948)	14. oldal	Öreg mozi, nem vén mozi.....	29. oldal
Alapy Gáspár, polgármester (1880-1945)	14. oldal	A Garabonciás Táncegyüttes	30. oldal
Dr. Selye János, orvos (1907-1982)	15. oldal	Szőnyi Kulturális Egyesület.....	30. oldal
Kecskés László, helytörténész (1913-1995).....	15. oldal	35 éves a VoxFemina Nőiakar	30. oldal
Czibor Zoltán, labdarúgó (1929-1997).....	15. oldal	Komáromi Egressy Béni Alapfokú Művészeti Iskola.....	30. oldal
Kaszás Attila, színész (1960-2007)	15. oldal	Jókai Közművelődési és Múzeum Egyesület	31. oldal
Klapka György Múzeum, Komárom	16. oldal	Concordia Vegyeskar	31. oldal
Új szerepben a Selye János Kórház	18. oldal	Szekeres Gazdák Hagyományörző Társasága	31. oldal
A szőnyi Solymosy-Gyürky kastély.....	20. oldal		

35 milliárd forint összegű beruházás érkezik a városba

Komárom az építkező város

Történelmi léptékű fejlesztések előtt áll Komárom. A következő hónapok során számos olyan beruházás veszi kezdetét, amely több évtizedre határozza meg a település arculatát, lehetőségeit, úgy gazdasági, mint turisztikai területen. Dr. Molnár Attila polgármesterrel tartottunk városbejárást.

Elsőként a Csillag erődbe látogatunk ki.

- Itt néhány hónapon belül megkezdődnek az építkezések, jelenleg a tervengedélyeztetési fázis zajlik. Kiemelt kormányzati beruházás keretében a Szépművészeti Múzeum egyedülálló szobormá-solat-parkja kap majd elhelyezést az ódon falak között. Milliárdos beruházásról van szó – kezdi mondandóját a polgármester, majd hozzátesszi: - képzeljük csak el, hogy pár hónapon belül a Csillag erőd a térség egyik legnagyobb, és leglátványosabb turisztikai célpontjává válik. Olyan komplexummá, mely évente több ezer látogatót fogad. A felújítás során a tervezők természetesen szem előtt tartották a létesítmény történelmiségét is, így az erőd a sajátosságait megtartva, de a XXI. századnak megfelelően kap majd új külsőt. Látogatóközpont, étterem, kiszolgáló egységek épülnek, csónakázhatóvá válik a vizesárok. Egyáltalán pazar látvány fogadja majd az ideérkezőket. Komárom végre még inkább felkerülhet az országos turisztikai térképre. A beruházás nem csupán városunk hírnevét öregbíti majd, de a megnövekedett látogatóforgalomnak köszönhetően további helyi adóbevételeket is generál.

Az erődtől pár száz méterre, ha lehet ezt mondani, még jelentősebb beruházás zajlik. Épül a gát.

- Országgyűlési képviselőként annak idején az első felszólalásaim egyikében sürgettem a gát megépítését. A 2013-as év aztán meg is mutatta sajnos ennek a kérdésnek-kérésnek a késlekedést nem tűrő időszerűségét. Emlékszünk a Duna 845 centiméteres rekordmagassággal tetőzött városunknál. A most zajló beruházás garanciája annak, hogy a komáromiak a jövőben hasonló mértékű ár érkezések is nyugodtan hajthassák álmra a fejüket. Az új, megerősített gát mintegy 10 kilométer hosszan húzódik majd, Komáromtól egészen Almásfüzitőig. A védmű várhatóan idén őszre készül el.

Ismét autóba ülünk, célunk ezúttal városunk másik vége, Koppánymonostor, és az ipari park, de előtte teszünk még egy kitérőt a szőnyi kórház felé, ahol közel 1 milliárdos fejlesztést hirdető Széchenyi terves táblára leszünk figyelmesek. A nemrég véget ért beruházás öt területet érintett.

- A fűtőkorszerűsítéssel az előző fűtési szezon beindulása előtt elkészült a kivitelező, így a kórház nem csupán az alapdíjban, de a gázfogyasztásban is jelentős mértékű megtakarítást ért el. Az építészeti résznek köszönhetően kialakítottak egy 15 ágyas krónikus belgyógyászatot, ami jelenleg a környéken a legkorszerűbbnek számít. Az osztály júniustól működik. Elengedhetetlen volt az informatikai korszerűsítés, ami szoftver- és hardver-frissítést egyaránt jelentett. A beruházás legnagyobb részét az eszközbeszerzés tette ki, mintegy 400 millió forint összértékben kerültek új eszközök a Selye János Kórházba. Az önkormányzat támogatásával létrehozott 24 órás gyermekgyógyászatban közel 5000 gyermeket láttak el a tavalyi esztendőben, ahol az ambulancia mellett kórterem kialakítására is sor került. A beruházás jóvoltából az egynapos sebészeti palettát is tovább tudják bővíteni.

A koppánymonostori egykori hulladéklerakó területe előtt autózva a polgármester elmondja, hogy a terület rekultivációja szintén régi adósság volt már az itt élők felé. Nagy öröm, hogy ezt is sikerült végrehajtani. Az

egykori szeméttelp mára teljesen megtisztult, talaját kicserélték, nemsokára új zöldterület jön majd létre itt.

Következő állomásunk az ipari park. Az önkormányzat évekkal ezelőtt vásárolt további 40 hektárt, hogy azon zöldmezős beruházások valósulhassanak meg.

- A cégek betelepülését elősegítendő városunk sikerrel vett részt egy 600 milliós uniós pályázaton, ennek keretében valósul meg a terület közművesítése. Az uniós támogatottság 85%, további 10%-ot a kormányzat tesz hozzá, az önrész így csupán 5%-ot tesz ki. A városvezetés a gazdasági válság idején is előre gondolkodott, szem előtt tartva a gazdaságélénkítés és a munkahelyteremtés jövőbeni lehetőségét. Ezért vásároltuk meg az ipari park szélén álló földet, melyen a jövőben zöldmezős beruházások kaphatnak helyet. Ehhez azonban elengedhetetlen a terület infrastruktúrájának kiépítése. A beruházás során egy 1 kilométeres belső út épül, valamint kerékpár- és gyalogút létesül, kiépül a kövilágítás, illetve az ivóvíz, a szennyvíz- és a csapadékvíz-elvezető háló-

zat is - ismertette a beruházás részleteit dr. Molnár Attila, aki hozzátette: - az ipari parkban jelenleg építi gyárát a lengyel Alumetal cég, mely mintegy 10 milliárdos beruházást hozott a városba.

Utunk végállomása a leendő új dunai híd területe volt. A polgármester rámutatott, az új átkelő nem csupán gazdasági értelemben hoz majd pozitív változást városunk és térségünk életében, de még inkább integrálja majd településünket az észak-déli irányú kereskedelmi útvonal állomásainak sorában, ezzel is emelve Komárom rangját.

- Az új híd jelentőségét szinte még felmérni sem tudjuk, de biztos vagyok benne, hogy Komárom életében olyan mérvű fontos változásokat fog hozni, melyre Komárom történetében még nem volt példa. Ezzel együtt az a tény, hogy városunkba a következő időszakban mintegy 35 milliárd forint összegű beruházás érkezik önmagában elég, hogy nyugodt szívvel jelenthessük ki: Komárom építkező város, olyan mérvű beruházás valósul meg pár év leforgása alatt, amelyre talán az elmúlt 750 év során sem volt példa.

SPORTOLÓK FOGADÁSA

Észak-Komárom - A 2014-es év legjobb, legsikeresebb sportolóit fogadta március 18-án Komárom polgármestere, Stubendek László, alpolgármesterei, Knirs Imre és Keszegh Béla, valamint az ön-

kormányzat mellett működő sportbizottság elnöke, Konstantín Glič a Tiszti pavilon dísztermében. A meghívottak méltatása és a díjak átadása után a város polgármestere mondott pohárköszöntőt megköszönve a díjazottaknak és az őket segítő embereknek a fáradságos munkát és azt, hogy teljesítményükkel a város hírnevét is öregbítik.

A DEPORTÁLTAKRA EMLÉKEZTEK

Dél-Komárom - Dr. Molnár Attila polgármester előterjesztésére, és a Kecskés László Emléktársaság kezdeményezésére a Magyar Országgyűlés 2012-

ben április 12-ét a felvidéki kitelepítések emléknapjává nyilvánította. 1947-ben ezen a napon indultak el az első vagonok a Felvidékről. Ebből az alkalomból tartottak egész napos megemlékezést Komáromban. A rendezvény fővédnöke Kövér László, az Országgyűlés elnöke volt.

KÖRNYEZETVÉDELMI BERUHÁZÁSOK

Észak-Komárom - Városunkban két jelentős környezetvédelmi projekt valósulhat meg az idén a Szlovák Köztársaság Környezetvédelmi Minisztériuma jóvoltából uniós támogatással, mintegy 5 millió euró összértékben. Az első projekt a vár területén és környékén található, a szovjet és csehszlovák hadsereg után hátrahagyott talaj- és talajvíz-szennyeződést hivatott

Észak-Komáromban bíznak a pozitív változásokban

Ünnepek és hétköznapiak a Duna túlsópartján

A történelem viharai által kettészakított Komárom szlovák oldalán, mai nevén Komárnóban a legutóbbi helyhatósági választásokon Stubendek Lászlót választották polgármesternek. A műszaki végzettségű – villamosmérnök a szakmája – városvezető korábban a hajógyárban, majd egy mezőgazdasági gépgyárban dolgozott, ezt követően pedig a műszaki, ipari középiskolában tanított. A rendszerváltozás után azonnal képviselővé választották, volt alpolgármester és több bizottság munkáját is irányította.

– Miként került Komáromba?

– Rimaszécsen, egy Ózd fölötti csodálatos kis gömöri faluban születtem 1953-ban; az őseim generációkra visszamenően kántortanítók voltak. Szülőföldemtől erőt, a kassai középiskolai évektől a magyar emlékeket, és a brünni egyetemről morva mentalitást kaptam útravalóul, melyek sokat segítettek későbbi pályámon. Feleségemmel, akinek révén váltam komáromivá, két gyermekünk és egy unokánk van. A városba kerülve szinte azonnal bekapcsolódtam az egyik legrégebbi és legnagyobb szerveződés, a CSEMADOK (Csehszlovákiai Magyar Dolgozók Kulturális Szövetsége – 1993-tól Szlovákiai Magyar Társadalmi és Közművelődési Szövetség) munkájába, ahol a mai napig én vagyok a városi szervezet elnöke. Ez azt is jelentette, hogy párhuzamosan a helyi politikában betöltött szereppel, a műszaki vonalról áttevődött tevékenységem a humán, kulturális területre.

– Társadalmi tevékenységét mennyire érintette, hogy városvezetővé választották?

– Polgármesterré választásom óta is tevékeny szereplője vagyok a civil életnek. Kiállításokat, tanfolyamokat, előadásokat, hangversenyeket és fesztiválokat szervezek; egy nagy csapatban, az idén 35 éves Concordia vegyeskarban énekelek, és vasárnaponként a Szent András-templomban orgonálok. A Komáromi Imanapok egyik szervezője vagyok, és tagja a Magyar Egyházzenei Társaságnak, valamint a Szent György Lovagrendnek. Kiállításaink, előadásaink egy részét Dél-Komáromban is megrendezzük, együttműködve az ottani Múzeumbarát Körrel. Kiemelném még a Jókai Mórrol el-

nevezett színházunkat, mely az első magyar nyelvű kőszínház a Felvidéken. Gazdag kulturális életünk mellett sportolóinkra is büszkék vagyunk; éppen a napokban ünnepeltük férfi kosárlabdacsapatunkat, az MBK Rieker COM-Therm Komárom együttesét, mely története során első ízben hódította el a szlovák bajnoki címet.

– Mi jellemzi Észak-Komárom gazdasági életét? Vannak munkalehetőségei az ittenieknek?

– Nem is oly rég még Komárom rendkívül sikeres hajóiparral rendelkező város volt; szinte az egész környék a hajógyárban dolgozott. A rendszerváltozás után aztán nálunk is bekövetkezett előbb az állami, majd a teljes privatizáció, melynek következtében a hajógyártás is leszűkült, s rengetegen maradtak munka nélkül. Ma újra beszélhetünk az iparág működéséről, de kisebb volumenben folyik a tevékenység, így jóval kevesebb embernek tud munkát adni. Mintegy ezer főt, főleg nőket foglalkoztat a Rieker Cipőgyár, emellett több kisebb-nagyobb termelőegységben lehet munkát vállalni. Fontos munkahelyteremtő intézmény a Selye János Egyetem, ahol komoly létszámmal dolgoznak. Nagyon jelentős, fiatal intézményről van szó, melyben magyar nyelven szerezhetnek diplomát a felvidéki és anyaországi fiatalok egyaránt. A mintegy másfélezer hallgató igazi egyetemi várossá változtatta Komáromot, hiszen aktívan részt vesznek a civil, kulturális és sportéletben. Mindezek ellenére a helyzet nem túl rózsás, hiszen politikai és etnikai okokból alig jutott fejlesztési pénz a környékre; a kormány határvárosnak tekintette Komáromot, így ma is nagyon

magas a munkanélküliség. A schengeni csatlakozás után egy időszakban rengetegen jártak át Dél-Komáromba dolgozni, ahol a NOKIA biztosított számukra kulturált és jól fizető munkalehetőséget, ám a gyár bezárásával visszasüllyedtünk a korábbi szintre. Több szakembert alkalmaz ugyan pl. a győri Audi, illetve székesfehérvári és tatabányai vállalatok, ám a nagy többség számára ez nem megoldás; helyben kell munkahelyteremtő programokat indítani, beruházókat csábítani Komáromba.

– Történt az elmúlt időszakban pozitív változás ezen a téren?

– Reméljük, hogy valami elindult, hiszen május elején a SARIO, a Szlovák Köztársaság Gazdaságügyi Minisztériuma égisze alatt tevékenykedő beruházási és kereskedelmi ügynökség regionális irodáit felügyelő osztályvezető helyettese személyesen látogatott el Komáromba. Közösítettük számba a beruházási lehetőségeket városunkban és környékén. A városvezetés és a városi hivatal minden telekügyi, infrastrukturális jellegű és bármilyen egyéb információt és segítséget megad az ügynökségnek ahhoz, hogy Komárom is felkerülhessen a SARIO által kínált beruházási lehetőségek listájára, hogy az érdeklődő külföldi befektetők úgy mond eltaláljanak Komáromba, s ne legyen ez a régió sem mostohagyermekként kezelve. Ugyan nem tudunk felajánlani ipari park létesítésére vagy nagy volumenű zöldmezős beruházásokra felhasználható egybefüggő területet, mivel az ilyen jellegű telkek a múltban magánkézbe kerültek, de a város továbbra is rendelkezik volt ipari területekkel, melyek alkalmasak lehetnek barname-

zós beruházások létesítésére. De ehhez mindenképp szükséges a szaktarca és ezen belül az említett ügynökség pozitív hozzáállása, segítsége.

– *Lehet-e kitörési pont Komárom életében az idegenforgalom és a turizmus?*

– Komárom fantasztikus építészeti örökséggel rendelkezik, az itteni erődrendszer gyakorlatilag körbeöleli a Duna két partján álló városrészeket. Ennek bizonyos részeit már nagyon szépen rendbe tették, reméljük, hogy a következő években sikerül pénzt szerezni a további munkálatokhoz, és addig kibírják a jelenleg rossz állapotú falak, tetők, épületrészek is. Valamikor kétszázezer katona állomásozott itt, ám sajnos a két világháború közötti időszakban a pozsonyi kapu első számú erődjét szétosztották, széthordták építkezési anyagként. Hála Istennek ma már nem viszik szerte a téglákat, így az öreg és az új vár a majdani felújítás után rengeteg látogatót vonzhat hozzánk. Emellett Komáromban van az ország egyik legnagyobb katolikus temploma, s a református templom is óriási, a környéken a legnagyobb. Itt született **Lehár Ferenc, Jókai Mór**, sőt az Osztrák Köztársaság második elnöke is. Tehát van mire építeni, nem is beszélve a gyógyvíz nyújtotta lehetőségekről. Mindent megteszünk azért, hogy ne csak a jövőt illetően, hanem most is lendületbe kerüljön a város, és visszatérjen az emberek optimizmusa.

– *Beszéljünk a kettős jubileumról, miként ünnepelték a 750 illetve a 270 éves évfordulót?*

– 1265. április elsején kelt az a dokumentum, melyben **IV. Béla** királyunk Komárom, azaz akkori nevén Villa Camarum polgárainak Budával meg egyező jogokat és kiváltságokat adományozott. A tatárjárás után meg kellett erősíteni az országot, és ehhez erős központok, városok kialakítására volt szükség. Jó földrajzi elhelyezkedésének

köszönhetően településünk is része lehetett az ország építő stratégiájának. A másik ünnepnap **Mária Terézia** azon adománylevelének köszönhető, amelyben – persze súlyos pénzek ellenében – szabad királyi városi rangra emelte Komáromot. Az évfordulókat – történelmi súlyuknak megfelelő komolysággal – közösen ünnepelte Észak- és Dél-Komárom. Mindenképpen valami maradandót szerettünk volna alkotni, mely az utókor számára is látható és olvasható. A város főterén márvány alapzattól kinövő díszes zászlórudat emeltünk, ahol a jubileumi évben folyamatosan, később pedig ünnepélyes alkalmakkor, megfelelő díszsorséggal és pompával felvonva loboghat a komáromi lobogó. Április elsején az Európa-udvarban, IV. Béla szobránál a komáromi diákság bevonásával ünnepélyes keretek között, egy jelképes királyi gyűlést megelevenítve avattuk fel az említett zászlót, majd a Tiszti Pavilonba vonultunk a két város közös megemlékezésére. Megszóltak a városi templomok harangjai, és a nagyközönség illetve a két képviselőtestület jelenlétében az ünnepélyes eseményt megörökítő kétnyelvű dokumentumot írtunk alá dr. Molnár Attila polgármester kollégámmal. A Duna Menti Múzeumban – minisztériumi engedéllyel, erős őrizet mellett – kiállítottuk az eredeti, **Mária Terézia**-féle adománylevelet, melynél díszsorséget állt a nagy hagyományú komáromi Szekeres Gazdák Társasága – ők vontatták egykor a hajókat a Dunán – is. Ugyancsak rendeztünk egy kiállítást a pozsonyi Magyar Intézetben a vár, az erődrendszer történetéről, ahol különféle metaszetek, fotók, régebbi és újabb okiratok voltak láthatóak. Természetesen nemcsak ezen a jeles napon emlékeztünk az évfordulókra, hanem részben a szintén közösen lebonyolított XXIV. Komáromi Napok rendezvényei is ennek jegyében zajlottak, s egész évben tartunk további rendezvényeket, műsorokat, vetélkedőket e témában.

VEÉR KÁROLY

eltávolítani mintegy három méter mélységig, az pedig a „madzagosi” szeméttlerakat eltávolítását tűzte ki céljául, mely a Komáromból Ógyalla felé vezető főút mellett található jobbra, a kamionszervizzel szemben.

SIDI PÉTER KIJUTOTT AZ OLIMPIÁRA

Dél-Komárom - A világ- és Európa-bajnok sportlövő Sidi Péter indulási jogot szerzett a jövő évi riói olimpiára, miután a dél-koreai Csangvonban ren-

dezett világkupa-versenyen megnyerte a férfi légpuska számot. A Magyar Sportlövő Szövetségének tájékoztatása szerint a fináléban Sidi 208.2 körrel nyerte meg a férfi légpuska-számot. Ez a harmadik magyar ötkarikás kvóta Rióra.

AZ ÉV PEDAGÓGUSA DÍJ ÁTADÁSA

Észak-Komárom - Immár hagyománnyá vált, hogy a Pedagógusnap alkalmából a város első embere a patinás Tiszti pavilon dísztermében fogad-

ja az oktatási intézményük által javasolt, az előző évben kiemelkedő teljesítményt nyújtott pedagógusokat. Stubendek Lász-

Együtt ünnepeltek a szétszakított város képviselői

750 éve város Komárom

IV. Béla királyunk 1265. április 1-jén a hozzátartozó földekkel, halászati és egyéb jogokkal együtt Valter ispánnak adományozta Komárom települést. Városunknak és majdani lakosainak ugyanolyan jogokat biztosított, mint amilyenekkel Buda polgárai rendelkeztek - erre, vagyis Komárom városi rangra emelkedésének 750. évfordulójára emlékeztünk a Tiszti Pavilonban.

A Klapka téren felvonták a város zászlaját, ami egy külön díszes talapzatot kapott, rajta magyar, szlovák és latin nyelvű felírat hirdeti a jeles dátumot.

- A mögöttem lévő zászlórúd a nemsokára rajta kifeszülő zászlóval hirdesse Komárom városának büszke múltját, harcos és cselekvő jelenét és reményteli jövőjét - mondta **Stubendek László**, Észak-Komárom polgármestere.

Ezt követően Észak- és Dél-Komárom képviselőinek együttes ülésére került sor a Tiszti Pavilon dísztermében.

- Két országban, de egy városban élünk. E gondolat jegyében éljük mindennapjainkat a Duna két partján, és e gondolat jegyében alakítjuk jövőnket! Mi komáromiak nem azt keressük, ami szétoválást, hanem azt, ami összesteket minket. Közös történelmünk 750 éve a legjobb példa erre - hangzott el **dr. Molnár Attila**, Dél-Komárom polgármesterének ünnepi beszédében.

- Emberi ésszel szinte felfoghatatlan, mit is jelent 750 év. Szív, de főleg komáromi szív kell hozzá. Átérezni mindazt, amit elődeink, Komárom büszke polgárai negyven generáción át véghezvittek, alkottak, gyarapítottak és unokáink számára örököül hagytak - mondta **Stubendek László**.

A jeles évforduló alkalmából **Áder János** magyar és **Andrej Kiska** szlovák köztársasági elnök is eljuttatta levelét városunkba. Áder János szavait **Turi Bálint** dél-komáromi alpolgármester, míg **Andrej Kiska** levelét **Weszelovszky Gábor** az észak-komáromi városi hivatal kultúrfelelőse olvasta fel.

- Komárom születésnapján maga a történelem ül az asztalfőn, hogy számot adjon a város 750 esztendejéről. Híres Komáromról mesél, nagy

csatákról és békés hétköznapiokról, szorgalmas polgárokról és bátor vitézekekről - írta Áder János.

- Örömmel konstátalom, hogy a két Komárom jelenlegi viszonyát, de széles viszonylatban Szlovákia és Magyarország kapcsolatát is a kölcsönös elismerés, tisztelet és az együttműködés iránti nyitottság jellemzi, akár az új munkahelyek megteremtését illetően, de a Dunán átívelő új híd megépítésében is - üzent **Andrej Kiska**.

Az ünnepségen **dr. Molnár Attila** és **Stubendek László** polgármesterek aláírták a jubileumi évfordulóról tanúskodó díszoklevelet.

A következőekben Komárom Város jegyzője, **dr. Ströcker Renáta** ismertette a Díszpolgári kitüntető címre, valamint a Pro Urbe Díjakra és a Polgármesteri Díjra vonatkozó határozatokat.

Komárom Város Önkormányzat Képviselő-testülete 2015. évben Komárom Város Díszpolgára címet adományozott **Nemes Andrásnének**, a Kecskés László Társaság kuratóriumi elnökének. Pro Urbe Díjban idén **Miskolczi Julianna** Európa bajnok sportlövő, **Másik Lehel** zeneszerző, **György Károlyné Rabi Lenke** a Jókai Mór Városi Könyvtár nyugalmazott igazgatója, helytörténész, **Nagy Judit** képzőművész, és **Potháczky Mária** a Bozsik József Általános Iskola igazgatónője részesült. Polgármesteri díjat kapott **Egyed László** versmondó, **Tonomár István** a Jókai Mozi nyugalmazott igazgatója, és a **Komáromi Úszóklub Sportegyesület**.

TO

Komárom és a történelem

A Csalóköz délkeleti csücskében, a Duna és a Vág-Duna összefolyásánál 108-115 m tengerszint feletti magasságban fekvő Komárom a Kárpát-medence egyik legrégebbi települése, s gazdag történelmi múltú városa. Kulturális, idegenforgalmi és kereskedelmi központ a Duna két partján, itt futnak össze délről a Bakony, a Vértes és a Gerecse-hegység útjai, szemben pedig a Kis-Duna, a Vág, a Nyitra és a Zsitva folyók mentén fekvő utak találkoznak egymással.

KELTÁK, RÓMAIAK, AVAROK

A régészeti leletek tanúsága szerint területe a korai bronzkortól folyamatosan lakott. Megtelepedtek itt a kelták, majd az 1-4. században, a közelben, a Duna jobb partján a rómaiak. **Brigetio** névvel jelentős légióstábornak és várost létesítettek, az ellenkező északi parton pedig Brigetio megerősített hídfőjét, **Celemantiát**. A dunai hajóhad egyik fontos kikötője szintén Brigetio volt. Innen irányította légióit **Marcus Aurelius**, innen indított győzelmes hadjáratot Kr. u. 358-ban **II. Constantinus**, s itt hunyt el a legyőzött kvádokkal folytatott tárgyalás közben Kr. u. 375-ban **I. Valentinianus** császár.

KÖZÉPKOR

A honfoglalást követően **Ketel vezér** birtokába került a Duna jobb és bal partján fekvő terület. Az első erődítményt Ketel vezér fia, **Alaptolma** emelte a Vág-Duna találkozásánál, s Komáromnak nevezte azt. A 10. században a Vág-Duna torkolatánál megerősített és körülkerített várat építettek ki, mely a magyar állam megalapítása idején Komárom vármegye központjává vált. Az első feljegyzésekben a várat és a települést több elnevezéssel említik: Camarum (1075), Kamarn (1218), Camarun (1268), Kamar (1283), Camaron, Comaron (több oklevélben az 1372 - 1498 évekből).

A népvándorlás évszázadaiban Komárom térségében avarok tartózkodtak huzamosabb ideig, és 568-tól közel kétszázötven éven át uralták a Kárpát-medencét. Ezt támasztja alá a város területén feltárt 8 avar kori temető gazdag leletanyagával.

A „Villa Camarun” azon 23 település egyike volt, amelyek a komáromi vár uralma alá tartoztak. A város első jelentős, a korabeli városokat megillető kiváltságait **IV. Béla királytól** kapta az 1265. április 1-jén kelt okiratban.

Ló polgármester mellett a díjazottaknak gratulált a város két alpolgármestere, Knirs Imre és Keszegh Béla, valamint az illetékes önkormányzati szakbizottság elnöke, Szénássy Tímea, aki ünnepi beszédében nagyra értékelte a kiemelkedő pedagógusok emberformáló szerepét. A díjátadást követően a város polgármestere mondott pohárköszöntőt megköszönve a díjazottaknak és minden lelkiismeretes pedagógusnak a gyermekekért, a közösségért és a városért végzett felelősségteljes munkáját.

ÚJ DUNA-HÍD - 3D NYOMTATÓVAL

Dél-Komárom - Több ezer érdeklődő látogatott el a budapesti Akvárium klubban megrendezett Budapest 3D Printing Days-re, ahol a szakmai programok mellett a nagyközönség is kipróbálhatja a

háromdimenziós (3D) nyomtatási technológiát, Erős Levente 3D nyomtatóval elkészítette a Komáromnál felépülő Duna-híd makettjét is. A Design Terminál által harmadszor megrendezett Budapest 3D Printing Days-re harminc kiállító cég jött el, valamint nyolc országból 17 szakember tartott előadást a konferencián. A program célja, hogy össze hozza a régió nyomtatási piacának szereplőit továbbá bemutassa és népszerűsítse a 3D nyomtatási technológiát - írják.

BAJNOK KOSARASOK FOGADÁSA

Észak-Komárom - Az MBK Rieker Com-therm férfikosárlabda csapata Paulik József klubmenedzser vezetésével óriási, országgra-világra szóló sikert könyvelhetett el a csapatnak és városunknak,

Komáromnak egyaránt, hiszen története során először sikerült elhódítania a bajnoki kupát a Privigye elleni kiélezett dön-

A szabadsalmak, melyeket a város előjárói minden trónralépő uralkodóval megerősítettek, elősegítették a középkori Komárom fejlődését. A város főleg **Hunyadi Mátyás** uralkodása idején virágzott, aki a komáromi várban reneszánsz palotát építtetett, ahová

mindig szívesen visszatért. Megalapította a királyi dunai flottát, melynek fő támaszpontját a törökellenes harcok idején épp Komárom képezte.

HARCOK A TÖRÖK ÉS A HABSBURG ELLEN

A 16. században, a törökök előrenyomulása idején, Komárom a Habsburg és az Oszmán Birodalom határán fekvő végvár lett. Ez okból a középkori várat **I. Ferdinánd** uralkodása alatt a bécsi udvar a kor hadászati követelményeinek megfelelő erőddé építtette át. Az így keletkezett Óvárat a 17. században **I. Lipót** uralkodása idején az ún. Újvárral bővítették ki. A két erőd ellenállt a török seregek támadásainak. A török háborúk és a Habsburg-ellenes felkelések után a 18. században ismét szabaddá vált a közlekedés a Dunán, s így előnyös fekvésének köszönhetően fellendült Komárom kereskedelme és céhes ipara. 1745-ben **Mária Terézia királynő** szabad királyi várossá emelte Komáromot. A módosabb polgárok és a nemesek barokk palotákat, a trinitáriusok, a ferencesek és a jezsuiták kolostorokat és templomokat építtettek.

A 18. század közepéig szépen kiépült barokk városnak súlyos károkat okozott az 1763. június 28-i, majd húsz évvel később az 1783. április 22-i nagy erejű földrengés. A természeti csapások (árvizek, nagy tűzvészek, pestis- és kolera-járványok) ellenére a 19. század közepéig Komárom megmaradt jelentős kereskedelmi és kézműipari központnak.

A XIX. század elején - ha csak rövid időre is - birodalmi központ lett Komárom: a Bécs-et elfoglaló **Napóleon** elől 1809-ben egész udvartartásával idemenekült **I. Ferenc** német-római császár és magyar király. Ennek eredményeként lett Komárom „az erődök városa”, megkezdődött a komáromi erődrendszer kiterjedt megerősítése, mely szükség esetén 200.000 fős hadsereg befogadására is képes volt. Az építkezések azonnal megkezdődtek és 1877-ig tartottak. Eredményükként létrejött a komáromi erőd-

rendszer, melynek észak-komáromi tagjai az Óreg- és az Újvár, a vág-dunai hídfő, a Nádor- és Vágvonat; dél-komáromi tagjai a dunai hídfő (a Csillagerőd), az Igmándi és a Monostori erőd.

Az erődrendszer megépült részei 1848. szeptember 29-én - a pákozdi győzelem napján - **Klapka György** közreműködésével kerültek magyar kézre. A Csillagerőd kazamatái ekkorra bombabiztos védelmet nyújtottak a magyar honvédek és tüzérek számára. Az osztrák csapatok ostromgyűrűbe zárták, és 1849. március 30-án megtámadták az erődrendszert. Ezt április 26-án sikerrel visszaverték, az ostromgyűrűt is szétzúzták az egyesült hazai erők. E jeles győzelemre utal az 1992. április 26. óta megrendezett Komárom város napja, melyhez évente visszatérően gazdag kulturális és sport programmal kapcsolódik a „Komáromi Napok”. Az 1848-as nagy tűzvész és a többhavi ostromlás következtében a város romokban hevert.

MONARCHIÁBAN

Az osztrák abszolutizmus ideje alatt főleg katonai objektumok épültek. A 19. század 70-es éveiben, az erődrendszer kiépítésének befejeztével Komárom Ausztria - Magyarország stratégiai katonai támaszpontjává vált, viszont maga a város elveszítette korábbi gazdasági jelentőségét és vezető szerepét a környék városai között.

Csupán a 19. század végén, s a 20. század küszöbén kezdett ismét fejlődni, amikor megépültek a Dunát és Vág-Dunát átvéelő állandó hidak, az ország távolabbi vidékeivel összeköttetést biztosító vasútvonalak, s 1896-ban Komáromhoz csatolták a Duna jobb partján fekvő Újszönyt, amivel teret nyert terjeszkedéséhez.

KOMÁROM (KOMARNO)

Az Osztrák - Magyar Monarchia szétesése és Csehszlovákia megalakulása szétválasztotta a történelmi Komárom megyét és Komárom városát is. A Duna bal partján fekvő rész a területi átszervezés következtében 1923-ban a komarnoi járás székhelye lett. Mint határváros a gazdasági érdeklődés periferiájára került. Nagyobb munkalehetőséget a városban csupán a hajógyár, a dunai kikötő, az újonnan alakult dohányfeldolgozó-üzem és a villanytelep biztosított.

A csehszlovák államigazgatás kialakításával, új hivatalok és intézmények létrehozásával részben megváltozott a lakosság nemzeti összetétele, a többséget azonban továbbra is a magyarság alkotta, így Komárom a dél-szlovákiai magyarok kulturális és társadalmi életének egyik központjává vált. Az 1938. november 2-i bécsi döntés alapján Komáromot Magyarországhoz csatolták és ismét megyeszékhely lett. A II. világháború ideje alatt többször bombázták a várost.

A front elvonulása, 1945. március 30. után Komárom megint Csehszlovákia határvárosává vált. Megkezdődött a háború által tönkretett hidak, épületek, városi üzemek felújítása. E munkálatokat nehezítették az 1945 és 1948 közötti, a magyar nemzetiségű lakosokat sújtó intézkedések. Megfosztották őket állampolgári jogaiktól, munkaerő toborzással a cseh határvidékre vagy Magyarországra telepítették őket a Csehszlovákia és Magyarország közötti lakosságcsere során.

A további években a város gazdasági fejlődéséhez nagyban hozzájárult az új hajógyár kiépítése, melynek dolgozói számára új la-

kótelepek épültek. A nagyszabású, nem mindig kellően átgondolt építkezések következtében a régi Komáromból csupán annak történelmi magja maradt meg. Itt található a legtöbb fennmaradt történelmi műemlék. Manapság Komárom Szlovákia forgalmas határvárosa 38 000 lakossal.

KOMÁROM (RÉV, ÚJSZÖNY, KOMÁROM-ÚJVÁROS)

A mai Komárom város jogelődjének beépülése a török idők után kezdődött. Előbb hajóvontatók, fuvarosok települtek az akkor Szőnyhöz tartozó Révbe. A településnek 1764-ben már 242 lakosa volt, s nem sokkal utóbb, Újszöny néven önállóvá vált. Épületei az 1848/49-es szabadságharc során szinte teljes egészében elpusztultak. A 19. század második felében elhatározott újjáépítés tervei már a Duna mindkét partjára kiterjedő egységes város gondolatának jegyében fogantak, s valósultak meg.

A település gyorsan kiheverte a trianoni traumát, és fejlődésnek indult: iskolák, hivatali épületek, kulturális intézmények és lakóházak épültek. Bevezették a villanyt és megoldódott a vízellátás is: Komárnóból a Duna-híd alatt vezetett csőrendszeren keresztül látták el a várost ivóvízzel. 1938-ra a hétutcás településből 40 utcás város lett, melynek hírnevét az 1920-1930-as évektől vendéglők sora, mozi és idegenforgalmat is vonzó strandfürdő növelte.

Az elmúlt évtizedekben többszintes lakóházak, lakótelepek, vendéglők, szállodák, kempingek, üzletek sora épült a kiegyensúlyozottan fejlődő Komáromban. Idegenforgalmát megalapozta az 1965-ben 1263 m mélységben talált 58 °C-os gyógyvíz, mely gyógyulni vá-

gyók ezreit vonza ide. A termálvizes gyógy- és strandfürdő, a télen-nyáron üzemelő uszoda egész évben fogadja bel- és külföldi vendégeit. A fürdő környéke alig néhány év alatt idegenforgalmi, szolgáltató központtá alakult.

SZÖNY (BRIGETIO, ÓSZÖNY)

A régi-új társ Szőny sajátos, önálló szerepet játszik Komárom életében. Az oklevelek tanúsága szerint 1249-ben még az esztergomi érsek tulajdona. Alig két évszázaddal később azonban már a komáromi várbirtok része. Mátyás király uralkodásának évtizedeiben virágzó település, melynek területén még a római kori Brigetio jó néhány épülete látható. Nevét a honi történelemben 1627. szeptember 13-án írta be, amikor is a hozzá tartozó Forró-szigeten megkötötték az első, majd 1642. március 19-én a második szőnyi békét. Fontos szerepet játszott a település az osztrák - török követjárások lebonyolításában is.

KOPPÁNYMONOSTOR

A 10-es úton Győr felől közeledve Komárom városához, üdülőövezet, csinos lakóházak, a vasúti összekötő híd, s a Monostori erőd fogadja a látogatót. E területen a római korban őrtornyok vigyázták a határt, a középkorban pedig a Katapán nemzetség monostora adott otthont a Szent Benedek rend regulái szerint élő barátoknak. A török utáni időkben csak az 1740-es évektől kezdve népesült be újból. Első lakói vincellérek voltak. Igazi fénykorát jó egy évszázaddal később a reformkorban, majd az 1900-as évek második felétől számíthatjuk. A festői környezetben épült régi és új épületek, nyaralók Komárom városának egyik legszebb látványát villantják elénk.

TO

tő sorozat utolsó, hetedik felvonásában, ráadásul idegenben. A kosarasokat, edzőjüket, a klubmenedzsert, a klubelnököt, a csapat anyagi támogatóit és segítőit a Tiszti pavilon dísztermében fogadta a város első embere, Stubendek László polgármester alpolgármestereivel együtt és számos önkormányzati képviselővel, a városi sportbizottság elnökével, Konstantin Gličsel és néhány szurkolóval együtt.

ELHUNYT TROGMAYER OTTÓ

Dél-Komárom - május 27-ről 28-ra virradó éjszaka, Budapesten, életének 81. évében elhunyt

Trogmayer Ottó, a régi komáromi családból származó, Budapesten született, de városunkban felnőtt világhírű régész. Számadó Emese régész, a Klapka György Múzeum igazgatója szerint világhírű régészt, nagyszerű embert és Komárom történetének kiapadhatatlan tudásforrását veszítettük el vele! Nyugodjék békében!

KOMÁROMI TESTAMENTUM

Észak és Dél Komárom - Június 4-én, a trianoni békediktátum aláírásának 95. évfordulóján, a nemzeti összetartozás napján mutatták be a Szabadság téren Koltay Gábor rendezésében a Testamentum című darabot. A zenés pódiumjátékon egykori polgármesterünk Alapy Gáspár életútját követhettük nyomon az 1920-as évektől 1944-ig. A premieren megjelent Észak- és Dél-Komárom vezetése, illetve Alapy Gáspár unokája és családja is. A bemutató előtt adott interjújában Koltay Gábor kiemelte: hősies, jellegzetes trianoni életút volt Alapy Gásparé, de a darab nem a mártíromságot helyezte előtérbe. Alapy elmenekülhetett volna a rá váró végzet elől, ő azonban nem ezt tette. A darabban egy tisztességes, mélyen érző, becsületos és nagy szakmai tudással rendelkező ember képe bontakozik ki előttünk.

Új virágkor helyett szenvedés és halál

Komárom a 2. világháború alatt

A Felvidék visszacsatolása után Komárom új „virágkora” jöhetett volna. Az egyesített város élére olyan polgármester került, aki már bizonyította tehetségét a városépítés terén. Új virágkor helyett azonban a második világháború jött, mely Komáromnak küzdelmeket, rombolást, halált és szenvedést hozott.

1938-ban Felvidék visszacsatolása után a „két Komárom” újra egyesült. Az egyesített Komárom lakossága 30.842 volt, az északi városrészen 21.957-en, a déli városrészen 8.885-en laktak. Észak-Komáromban a rövid katonai közigazgatást az év végén polgári közigazgatás váltotta fel, és **Fülöp Zsigmond** a korábbi városbíró lett a polgármester. 1939-ben a belügyminiszter a déli városrész építésében szerzett érdemei alapján **Alapy Gáspárt** nevezte ki az egyesített Komárom polgármesterévé.

Lengyelország 1939. szeptember 1-jei lerohanása után a megmaradt lengyel szárazföldi és légerőt kimenekítették Romániába és Magyarországra, és a magyar-lengyel közös határon civil menekültek is érkeztek. Komáromban a Duna mindkét partján voltak lengyel táborok: az erődökben, a werkekben, a laktanyában, az utászok bázisán. A háború újra visszahozta Komárom katonaváros jellegét. Északon a katonaság számára az Öregvár épületei, a tiszteknek a Tiszti Pávilon lakásai álltak rendelkezésre. A Nádorvonal erődjeiben különböző alakulatok gyakorlatoztak, a hidászlaktanyában helyezték el a munkaszolgálatosokat. Délen a huszárlaktanya, a Monostori erőd, mellette az árkász tábor, továbbá lőszerraktárak, gyakorlóterek és lőterek szolgálták a honvédséget.

A honvédelmi törvény és a hadigazdaság átalakította Komárom gazdasági életét. A város termelő üzemait (hajógyár, lengyár

stb.) hadiüzemeknek nyilvánították. A közellátás biztosítására létrehozták a köz-élelmezési hivatalt. Kenyér- és lisztjegyet vezettek be, és a húsfogyasztás csökkentése érdekében már 1939 decemberétől a hét ket-tő, később három napját „hústalan napnak” nyilvánították, és korlátozták a vendéglőben felszolgálható ételeket. 1940-ben bevezették a cukor- és zsírjegyet, 1942-től a tejjegyet. A terhes anyák, 14 éven aluli gyermekek, betegek és idősek kivül csak a hadikórházakat látták el tejjel. Komárom zsírellátásának céljából a város létesített egy sertéshizláló telepet. A jegyek beváltását 1944 őszéig biztosították, a közellátás rendszere addig lényegében működőképes volt. A háborús körülmények miatt folyamatos katonai behívások történtek. Nemcsak a sorköteles korosztályra, hanem a „katonaviseltre”, a tartalékosokra is szükség volt. A tartalékosból tényleges szolgálatba helyezett kisbirtokosok, kisbérlok nehéz helyzetbe kerültek, mert katonáskodásuk ideje alatt nem volt ki elvégezze a mezőgazdasági munkákat. Az állam ezért gondoskodott az otthonmaradt családtagokról, segélyt, családi pótlékot fizetett a távollét idejére.

A honvédelmi törvény munkaszolgálatra kötelezte a fegyveres honvédelemre alkalmatlannak talált személyeket. Az 1942:XIV. tc. értelmében a zsidók vagy zsidónak minősítettek honvédelmi kötelezettségüknek csak kisegítő munkaszolgálattal tehetnek eleget. Komárom északi városrészében az Öregvár melletti hidászlaktanyában volt a

munkaszolgálatosok bevonulási helye, és itt szervezték századokba, majd irányították tovább állomáshelyükre. Később, a további bevonulások miatt egyre csökkent a munkakerő-létszám. Komáromban a helyi munkák végzésére munkaszolgálatos századokat tartottak az Igmándi erődben, a Méntelepen, a Lengyárban és Észak-Komáromban.

1941-ben, Magyarország tényleges hadba lépésével, Komárom bevonulási központ lett, így a katonaság létszáma fokozatosan emelkedett. Már a laktanyák és az erődök nem tudták befogadni a frontra induló alakulatokat, azokat a város közösségi helyein, (iskolák, művelődési ház, testületi színház stb.) vagy gazdasági épületekben helyezték el. A hadiállapot beállta után több magyar várost bombáztak szovjet repülőgépek. 1941. augusztus 18-án reggel Komáromot bombatámadás érte. Egy szovjet távfel-derítő repülőgép nagy magasságból 10 db repeszbombát dobott le a Dohánybevaltó környékére. Két ember könnyebben megsebesült, egy dohányraktár megrongálódott.

Míg messze, az ország határain kívül folyt a háború, a hátszágai Komárom lakosai megszokott életüket éltek. 1941 decemberében nagyszabású kulturális rendezvénysorozatot, „Művészeti heteket” rendeztek. Az irodalmi, zenei esteken, kiállításokon helyi művészek mellett országos hírességek is felléptek. A keleti front súlyos veszteségei után csak ismeretterjesztő és művészeti kulturális rendezvényeket szerveztek, tekin-

tettel a fronton harcolókra és a gyászolókra. Az egyesített Komárom a háborús évek alatt is fejlődött, épült. Építettek munkáslakásokat, óvodát, iskolai tornatermeket. Átalakították, felújították a főgimnázium, a városi fürdő, a lovassági laktanya épületeit. Megjavították az utakat, beruházások voltak a vízellátás, csatornázás, árvízmentesítés és útépités terén.

A német megszállás után sorra jelentek meg a zsidókat korlátozó törvények, rendeletek. 1944. április elején megérkezett a városba a Gestapo, mely parancsnokságát az északkomáromi Király püspök utcában rendezte be. A zsidókat először „összeköltöztették”, azaz kijelölt gettóba kényszerítették, üzleteiket, vagyonukat zár alá helyezték. Alapy polgármester halogatta az intézkedéseket, de kötelezték azok végrehajtására. A komáromi és a környékbeli zsidók gyűjtőtáborát Komáromban a Monostori erődben rendezték be. Komáromból két transzport indult, június 13-án és június 16-án, mikor is Kassán keresztül Auschwitzba szállították az itt összegyűjtött 5.040 főt. A vészkorszak komáromi zsidó áldozatainak száma összesen 1.922 fő volt.

Komáromot földrajzi helyzete többszörös stratégiai támadási célponttá tette: kelet-nyugat, észak-dél országos főút, ugyanilyen vasúti csomópont, Duna, mint vízi szállítási út, továbbá a vasúti és közúti hidak. Mégis az első amerikai bombázás nyáron, az olajipari célpontok támadásakor érte a város déli részét. 1944. július 2-án találat érte a lengyárat, a Temető utcában több családi házat, a laktanyában egy raktárt.

Augusztusban Alapy Gáspár polgármester korára, és egészségi állapotára hivatkozva nyugdíjba vonult, helyette **dr. Megay László**, Ungvár volt polgármesterét nevezte ki a belügyminiszter. Az új polgármester szeptember elején költözött Komáromba, s töltötte be tisztségét 1945 márciusáig.

A város elleni amerikai stratégiai légitámadások októberben történtek. Az 1944. október 7-i első tervszerű bombázás célja a teher- és rendező pályaudvarok megsemmisítése volt, a város mindkét részén. Óriási károk keletkeztek a pályaudvarokon, vasúti szerelvények semmisültek meg, a sín pályák

felszaggatódtak. Az állomásokhoz közeli utcákban családi házakat taroltak le a bombák, a támadásnak sok sebesültje, s közel 50 civil áldozata volt. Pontosán egy hét múlva, október 14-én, újabb légitámadás érte Komáromot, ezúttal a bombázás a vasúti híd ellen irányult.

Pár nap múlva, az 1944. október 15-i nyilas hatalomátvételt követően a Nyilaskeresztes Párt körzeti megbízottja **Wojtowicz Richárd**, és fia, **ifj. Wojtowicz Richárd**, az új főispán, tömeges letartóztatásokról rendelkezett. Először a megye és a város volt vezetőit, köztük a nyugalmazott polgármestert, Alapy Gáspárt is letartóztatták, „zsidópártolás” vádjával. A foglyok a Monostori erőd-beli vizsgálati fogság után a Csillagerődbe kerültek. Ugyanott raboskodtak a főispán, a főjegyző, és a környező települések vezetői mellett különböző felekezeti papok és politikai foglyok. A Csillagerődbe helyezték át a fővárosi Margit körüli fegyház foglyait, de ide szállították a deportálandó cigányokat is. A Csillagerődből folyamatosan szállítottak el rabokat Flossenbürg és Dachau táborokba. Alapy Gáspárt is deportálták Dachaubá, ahova december 21-én érkezett meg, és itt halt meg 1945. február 2-án. December 27-én a Csillagerődöt kiürítették, a rabokat gyalogmenetben Németországba indították. Az erődben csak a készenléti munkára visszatartott munkaszolgálatosok maradtak.

Decemberben nagy német és magyar csapatmozgások voltak Komárom környékén, ezzel összefüggésben megszorodtak a szovjet felderítő repülések, és elkezdődtek a szovjet légi támadások, és taktikai bombázások. Budapest körülrészének megakadályozására nagyszámú német erőt vontak össze Komárom térségében. A szovjet csapatok december közepén már Esztergom megyében voltak, és Neszmély valamint Dunaalmás elfoglalásával az almásfüzitői olajfinomítót, és Komáromot veszélyeztetették. Az év végén újabb német páncélos alakulatok rakodtak ki Komáromban, melyeket később a főváros felszabadítását célzó „Konrad” hadműveletekben vetettek be.

1945. újev napján a német páncélosok eredményes csapást mértek a jobb parti Komáromtól délre álló szovjetekre, és az akció

eredményeként Bicskéig jutottak. Január 6-án azonban megindultak a szovjet páncélosok a Garam vonalától a Duna bal-parti oldalán, és a Szent László hadosztálynak súlyos veszteségeket okozva eljutottak Komáromig. A támadást a városban tartózkodó német alakulatok visszaverték, és egyheti véres csatában súlyos veszteségek után visszavonultak a szovjet páncélosok. Tavasszal újból támadtak az angolszász légierők. Dél-Komárom teherpályaudvara volt a cél, de bombák estek a vasútvonaltól jóval délebbre is. A támadásnak a jelentős anyagi károk mellett halálos áldozatai is voltak.

A szovjet csapatok a 2. és 3. Ukrán Front főerőivel 1945. március 16-án indították meg támadó hadműveletüket Bécs-Pozsony irányába. Komáromot délről a szovjet 2. Ukrán Front 46. hadserege támadta. A kialakult frontvonal kemény küzdelem árán volt csak tartható. Mocsá határában napokig tartó ádáz, véres harcok folytak. A környező községek katonai kiürítése után a magyar és német alakulatok Komárom védelmére összpontosítottak.

Március 28-án reggelre a dél felől támadó szovjet lövészadosztályok betörték a komáromi déli hídfő védelmébe, a támadó szovjet csapatokat csatarepülők és bombázórepülők támogatták. Az itt maradt lakosság az ostromot óvóhelyeken vészelte át.

A védők heves utcai harcok után visszavonultak Észak-Komáromba, majd a hidakat felrobbantották. A déli részen rekedt német erőket a megszálló szovjet csapatok megsemmisítették, s ezzel a komáromi déli hídfőt teljesen felszámolták. Komárom északi része is sokat szenvedett az ostrom alatt. Március 29-én számos civil áldozatot követelő nagy szovjet légitámadás volt a szárazföldi hadmozdulatok támogatására. A szovjet csapatok átkeltek a Dunán, és folytatták a német csapatok üldözését. Március 30-án, nagypénteken, súlyos harcok után Észak-Komáromot is elfoglalták, így a Dunától északra fekvő városrész is szovjet kézre került. Húsvét után, még tartottak a harcok, mikor megint „kettévágták” Komáromot. A Duna ismét országhatár lett, és a városrészek már más országban kezdték meg az újjáépítést.

RABI LENKE

Híres komáromiak

KLAPKA GYÖRGY, TÁBORNOK (1820–1892)

Cseh-morva származású, német anyanyelvű, ízig-vérig katonacsatlásban született. 1848. szeptember 26-án Batthyány Lajos kinevezte Komárom várának erődítési és tüzérségi parancsnokának. Létfonosságú volt, hogy a je-

lentős erőd a magyar alkotmányhoz hű csapatok kezén maradjon és Klapka egyik feladata volt ennek biztosítása. Március 28-án Kossuth tábornokká léptette elő, és kinevezte a hadsereg ideiglenes vezérkari főnökének. Részt vett az április 26-ai komáromi ütközetben, majd a vár felszabadítását eredményező hadművelet után, április 30-án Görgey helyetteseként átvette a hadügy-minisztérium irányítását.

Május 21-én kinevezték a komáromi vár és várórság parancsnokának. Július 2-án az első komáromi csatában Görgey megsebesülésekor ideiglenesen átvette a hadsereg parancsnokságát, és két hadtesttel a komáromi várban maradt. Augusztus 3-án nagy erejű támadást indított, szétverte a Komáromnál hátrahagyott ostromzárat. A világosi fegyverletétel után visszahúzódott a várba. Külső támogatás nélkül maradva tárgyalásokba bocsátkozott a vár feladásáról. A komáromi őrség 11 pontban állapította meg a feltételeit. Csak amikor ezeket a feltételeket kihagyták, akkor kötötték meg a kapituláció szerződését. Klapka ezután külföldre távozott. Londonban, Párizsban és Lipcsében élt, majd Genfben telepedett le. A kiegyezés után hazatért, 1892-ben hunyt el.

JÓKAI MÓR, ÍRÓ (1825–1904)

A nagy mesemondó Komáromban született. 10 éves koráig magántanuló volt otthon, mikor is Pozsonyba küldték, majd Pápára az ottani Református Kollégiumba, hogy befejezze tanulmányait. Itt találkozott először Petőfi Sándorral. Kecskeméten tanult jogot, majd egy komáromi ügyvédnél volt patvarián. Közele barátja, Petőfi Sándor ekkorra már ünnepezt költő volt. 1846-ban a Hétköznapiaknak című első regényének a sikere után az írásnak szentelte életét. Az 1848-as forradalom kitörésekor a fiatal szerkesztő lelkesen felvállalta a nemzet ügyét, melyért mind tollal, mind fegyverrel is harcolt.

A világosi fegyverletételt követő 14 évet politikai gyanúsítottként élte, de talán ez volt életének legdicsőbb korszaka, mivel a tiltott és megalázott magyar nyelv rehabilitációjának szentelte magát, megalkotva nem kevesebb, mint

30 nagyszerű romantikus művet, számtalan mesekötetet, esszéket, és kritikákat. 1870-es évekig elképesztő mennyiségű, mintegy 100 kötetet írt meg. 1867-ben az osztrák-magyar kiegyezésnél a magyar alkotmány újbóli létrehozásánál Jókai aktívan kivette részét a politikából. Mint a Tisza-kormány állandó támogatója, nemcsak a parlamentben, ahol 20 éven keresztül képviselte magát, de mint a kormány szervezet szerkesztője is hatékonyan tevékenykedett. 1904-ben hunyt el Budapesten.

LEHÁR FERENC, OPERETT SZERZŐ (1870–1948)

Lehár Ferenc 1870. április 30-án Komáromban született, s bár élete nagy részét Ausztriában élte le, mindig magyar állampolgár maradt. 1880-tól Budapesten, a Nemzeti Zenedében tanult, majd a prágai konzervatóriumba is járt, ekkoriban igen szerény körülmények között élt. 1902-ben Bécsben telepedett le, itteni hírnevét egy keringő alapozta meg. Még abban az évben bemutatták első operettjét, a Bécsi asszonyokat. A drótotótót már sorozatban százszor játszotta a pesti Magyar Színház, majd 1905-ben színre került legnépszerűbb alkotása, A víg özvegy. A premier kis híján kudarcba fulladt, mert a bemutatóra alig költöttek, alig próbáltak, a közönség pedig nem értékelte a hagyományos bécsi stílustól elütő művet. A Víg özvegy mégis világsikert aratott, New Yorkban 416 alkalommal játszották.

Lehár összesen 31 operettet írt, a legtöbbnek Bécsben volt a premierje, de valamennyit rövid időn belül Budapesten is műsorra tűzték. Világsikert aratott a Luxemburg grófja, a Cigányszerelem és A mosoly országa című darabja, gyakran játsszák A három grácia, A cárevics, a Paganini, a Friderika és a Giuditta című műveit is. 1926 és 1938 között Berlinben, majd ismét Ausztriában, Bad Ischlben lakott. 1945 után Zürichbe költözött, s csak halála előtt tért vissza Ausztriába. 1948. október 24-én halt meg Bad Ischlben, egykori villája ma múzeum, és a helyi színház is a nevét viseli.

ALAPY GÁSPÁR, POLGÁRMESTER (1880–1945)

Komáromban született 1880. szeptember 10-én a város Duna balparti részén, elemi iskoláit és a kisgimnáziumot szülővárosában végezte. A pozsonyi királyi katolikus főgimnáziumban érettségizett, a jogot Pozsonyban és a budapesti tudományegyetemen hallgatta. Pályáját aljegyzőként kezdte, hamarosan elnyerte a városi főjegyzői állást. Trianon után a cseh hatóságok kiutasították a csehszlovák állam területéről, azonban Komárom-Újvárosba meghívták főjegyzőnek, 1925-ben választották meg Komárom város polgármesterévé. Alapy a magyarországi városrészt ügyes várospolitikával felvirágoztatta, eredményes városfejlesztő koncepciója Komáromból modern kisvárost formált, s lakosságának megélhetést és jólétet teremtett.

Az újvárosban szerzett érdemei alapján a belügyminiszter 1939 júniusában az egyesített Komárom polgármesterévé nevezte ki. A háborús háttér körülményei közt végig megőrizte emberségét, minden hátrányos helyzetű komáromi érezhette segítőkészségét. 1944 nyarán megromlott egészsége-re hivatkozva nyugdíjazását kérte. 1944 októberében a nyilas hatalomátvétel után a komáromi nyilas vezetők a nyugalmazott polgármestert „zsidópártolás” vádjával letartóztatták, s előbb a Monostori erődbe, majd a Csillagerődbe zárták. Innen deportálták Dachaubá, ahol 1945. február 2-án elhunyt.

RABI LENKE

Híres komáromiak

DR. SELYE JÁNOS, ORVOS (1907–1982)

Selye János 1907. január 26-án született, Bécsben. Édesanyja osztrák, míg apja, Dr. Selye Hugó magyar katonaorvos volt. Mivel édesapját az első világháború után áthelyezték Komáromba, az ifjú Selye alap- és középiskoláit már Komáromban látogatta. Az akkori bencés gimnázium befejezését követően, a családi hagyományokat folytatva, a prágai német egyetemen kezdett orvosi tanulmányokat, itt szerzett orvosi valamint kémiai doktorátust. Apjával ellentétben a kutatói pályát választja. Ezt követően a prágai Patológiai Intézetben dolgozik, míg 1931-ben a Rockefeller-ösztöndíj elnyerésével az Egyesült Államokba távozik.

Később Kanadába költözik, ahol a montreáli McGillen Egyetemen biokémiát oktat. 1945-től saját intézetének (Institut de Medicine et de Chirurgie Experimentale) igazgatója. Nevétől elválaszthatatlan a stresszelmélet, melyet hosszú és nagyon alapos kutatómunkával dolgozott ki. E mellett nagy figyelmet szentelt korunk betegségének, a szívinfarktusnak is. Stresszelméletéért közel 10 éven át jelölték orvosi Nobel-díjra, végül azonban mégsem kapta meg. Méltán sorolható a XX. század meghatározó tudósai közé: tizenkilenc egyetem díszdoktora, a Royal Society of Canada tagja, tiszteletbeli tagja 43 más tudományos társaságnak, számos rangos kitüntetés tulajdonosa, 38 kötet és több mint 1600 közlemény szerzője. 1982. október 20-án hunyt el Montrealban.

KECSKÉS LÁSZLÓ, HELYTÖRTÉNÉSZ (1913–1995)

A történelmi Komáromban született, ősei városukat védő végvári harcosok, nassádusok, hagyományait őrző, Európát járó szekeres gazdák voltak. Iskoláit Komáromban végezte, 1931-ben érettségizett a helyi gimnáziumban. Érettségi után a városháza számviteli osztályán dolgozott. 7 évi katonaság, másfél évi hadifogság, majd kitelepítés után Dél-Komáromban talált otthonra, a Vág utcában telepedhetett le a családjával. Eleinte a hit és a család, később az általa kialakított szép udvar fái és virágai is gyógyították lelki sebeit, s adtak erőt évtizedeken át tartó, az utókor számára nagyon-nagyon értékes és hasznos munkájához. Igazi hivatását Komárom kulturális életének fényesítésében találta meg.

A komáromi Klapka György Múzeum alapítója (1965) és vezetője haláláig. Számos helytörténeti tanulmány és könyv szerzője, hogy csak a legfontosabbakat említsük: Komárom története (1973), Komáromi mesterségek (1978), Komárom az erődök városa (1984, 1993), Komárom (1985). A Múzeum és a Múzeumbarát Kör vezetése, a tárgyi emlékek gyűjtése, a helytörténeti tanácsadások mind azt szolgálták, hogy bemutassa a közösség alkotó-formáló erejét, megteremtse a polgárok közéleti tudatát. Életében nem létezett elválasztó vonal, mindig egységes Komáromban gondolkodott, egészen 1995-ben bekövetkezett haláláig.

CZIBOR ZOLTÁN, LABDARÚGÓ (1929–1997)

Vasutas családban, 1929. augusztus 23-án, Kaposváron látta meg a napvilágot, ahonnan aztán hamarosan a sors és a munka a familiát egészen Komáromig sodorta. A később, legendás driblői miatt „Rongylábúként” is emlegetett kissrác két testvérével együtt itt, a helyi csapatban kezdte el labdarúgó karrierjét. A mozdonyvezetőként munkába álló Czibor számára a következő állomás 1948 nyarán már a Ferencváros volt. Az FTC-vel 1949-ben bajnoki címet nyerő labdarúgó 70 bajnoki mérkőzésen 33 gólt szerzett.

A „Rongylábú” a Fradiban valódi otthonra lelt, 1950-ben a regnáló kommunista hatalom döntése értelmében a Honvéd csapatába volt kénytelen szerződni, ahol 1955-ben 20 találattal lett a bajnokság gólkirálya. A legendás Aranycsapat alapembereként 1949–1956-ig 43 mérkőzésen 17 gólig jutott. Az 1956-os forradalom leverése után külföldre távozott. A Barcelona együtteséhez került, ahol a katalán drukkerék nem kis öröme, a korábban szintén ferencvárosi Kocsis Sándor és Kubala László társaságában onthatta tovább a gólokat. Végül az Austria Wien csapatában hagyott fel az aktív játékkal, ami után Barcelonában telepedett le. Ezt követően 1990-ben tért haza Magyarországra oda, ahol a páratlan pályafutás hajdanán kezdetét vette: Komáromba. Itt élt egészen 1997. szeptember 1-jén bekövetkezett haláláig.

KASZÁS ATTILA, SZÍNÉSZ (1960–2007)

Kaszás Attila az egykori Csehszlovákiában, Vágsellyén született, de gyermekkorát Vágfarkasdon töltötte, ahol szülei a helyi iskolában tanítottak. A komáromi Selye János Gimnáziumban végzett, majd 1979-ben felkerült Budapestre a Színház és Filmművészeti Főiskolára, amit 1983-ban végzett el. 1984-től tizenöt éven át volt a Vígyszínház társulatának tagja, majd négy évig szabadúszó színész. 2003 óta volt a Nemzeti Színház tagja. Első komoly sikerét 1990-ben, Georg Büchner Leonce és Léna című darabjában Leonce megformálásával érte el, amiért megkapta a legjobb férfialakítás díját. Pályája során mintegy ötven darabban játszott főszerepet, televíziós és mozifilmekben szerepelt, különleges muzikalitása, kitűnő hangai adottságai révén számos zenés darabban és musicalben is remek alakítást nyújtott.

Színésztársa, Trokán Péter elmondása szerint már napokkal kórházba kerülése előtt erős fejfájásra panaszkodott. 2007. március 19-én a Tizenkét dühös ember című darab kezdete előtt hirtelen összeesett. A mentőben újraélesztették, és az Országos Idegsebészeti Tudományos Intézet intenzív osztályára szállították, ahol agyvérzést állapítottak meg nála. Négy napon keresztül kómában feküdt, életét a március 22-én éjszaka elvégzett tehermentesítő koponyaműtét sem tudta már megmenteni, március 23-án 19 óra 40 perckor meghalt.

Brigetio mindig valami szenzációval szolgál

Komáromi Klapka György Múzeum

A komáromi Klapka György Múzeumot 1965-ben alapította Kecskés László helytörténész, aki haláláig, 1995-ig vezetője is volt. 2013. január 1-től önálló intézmény, leválva a megyei múzeumi szervezetről, fenntartója Komárom városa. Ettől kezdve városi múzeumként, történeti és régészeti gyűjtőkörrel működik. Az alapító-igazgató halála óta Szamadó Emese az intézmény igazgatója.

– Meséljen nekünk a múzeum történetéről!

– Intézményünk a tatai Kuny Domokos Múzeum tagintézményeként alakult. Első kiállítóhelyünk az Igmándi erődben berendezett római kőtár, amely a mai napig ott látható. 1987-ben nyílt meg a magyar tengerészet történetét bemutató kiállítás, DDr. Juba Ferencz tengerészkapitány azóta többször felújított páratlan gyűjteménye, amely a Városháza alagsorában tekinthető meg. 1990 óta van a múzeumnak régészeti gyűjtőköre, Komárom város közigazgatási határán belül. Ettől kezdve a különböző régészeti munkák leletanyaga ide kerül elhelyezésre. 1992-ben beindult a szőnyi Vásártéren, a római kori Brigetio polgárvárosban a múzeum és az ELTE Régészettudományi Intézetének közös feltárása. 1995-re körvonalazódott a városi előjárókban és dr. Krajczár Gyula polgármesterben, hogy a leletek, főleg a falfestmények megérdemlik, hogy egy önálló kiállítás keretében állandó bemutatásra kerüljenek. Így 1996-ban avattuk a múzeum főépületét a Kelemen László utcában, ezt az alapító-igazgató, Kecskés Laci bácsi sajnos már nem érthette meg. 1996. április 28-án nyílt meg az állandó római kiállítás, amit azóta, természetesen már többször átrendeztünk, modernizáltunk, és állandóan frissítjük az újabb leletekkel. Van egy olyan termünk is, amely időszakos kiállításokra alkalmas. Átlag évente 3-5 alkalommal rendezünk ilye-

ket, ezek helytörténeti, régészeti, történeti és néprajzi jellegűek. 2001-ben nyílt meg a városi sporttelepen a Czibor Zoltán Emlékszoba, ahol a komáromi származású olimpiai bajnok labdarúgó, az Aranycsapat tagja különböző relikviái, dokumentumai, emlékei, fényképei láthatók. Az emlékszoba előterében Komárom labdarúgó csillagainak állítunk emléket különböző tablókron és az elnyert kupáik, díjaik bemutatásával.

– Milyen szakmai háttérrel, létszámmal dolgoznak jelenleg?

– Jőmagam régész-történész vagyok, rajtam kívül egy régész kolleganő, egy történész kolléga, aki a tárlatvezető munkákat is ellátja, egy állandó tárlatvezető, és egy restaurátor kolleganő dolgozik az intézményben, gyakorlatilag ez az állandó létszám. A főidényben, azaz április közepétől november végéig időszakosan foglalkoztatunk teremőröket, akik visszatérő régi kollégák.

– Az állandó és időszakos kiállítások mellett milyen gyűjteményekkel rendelkeznek?

– Egyedi és gazdag a Két haza egy szívben megnevezésű felvidéki néprajzi gyűjteményünk. A dokumentumokat, fotókat, viseleteket, használati és szakrális tárgyakat Horsa Istvánné nyugdíjas pedagógus, aki gyermekként maga is megélte az áttelepítést, gyűjtötte

és ajándékozta a múzeumnak. A gyűjtemény az 1945-47 között Magyarországra áttelepített azon felvidéki családoknak az emlékeit őrzi, amelyek idővel a szülőföld közelébe, Dél-Komáromba költöztek. Nagy vágyunk, hogy ez a rendkívül gazdag néprajzi gyűjtemény végre állandó kiállítások keretében látható legyen. Jelenleg néhány évente tematikus időszakos tárlatot rendez belőle Zsuzsa néni, ill. gyakran felvidéki településeken is vannak belőle kiállítások. Kiváló a képzőművészeti gyűjteményünk, amely természetesen komáromi alkotók műveit tartalmazza. Kiemelném az 1902-ben született Rauscher György alkotásait, aki életének 28 éve alatt Európa nagyvárosaiban alkotott, és az „új tárgyiasság” nevezetű, az 1920-as évek Berlinjében kialakult irányzat legkiválóbb magyar képviselőjének tartják. A 2007-ben, 94 évesen elhunyt Leszenszky László festményeinek egy kollekciója gyermekkorai szülővárosát, Észak-Komáromot ábrázolja. A veduta-jellegű képek némelyike ma már nem létező utcákba kalauzol minket.

Ezen kívül történeti gyűjteményünk is igen sokrétű. Az anyag elsősorban a Komárom történetét tematikusan feldolgozó időszakos kiállítások kapcsán gazdagodik.

Visszatérő rendezvényünk a „Komáromi mesterségek” című tematikus sorozat, amelyet Nyikus Annával, a KEM Népművészeti Egyesület elnökével közösen szervezünk. Két-

évente szervezzük, mindig egy adott mester-séggel foglalkozunk. Mi kiállítást rendezünk, ami nagy gyűjtőmunkával jár, Anna pedig a Szőnyi Művelődési Házban szervez hozzá konferenciát. Eddig foglalkoztunk az arany-mosókkal, a gazdákkal, a szekeres-gazdákkal, a molnárokkal és a halászokkal, és idén novemberben a csizmadiák, cipészek, suszterek kerülnek bemutatásra.

– Rendszeresen szerveznek nyílt napot is, ahol a közönséget ősszel végigvezetik a nyári feltárások helyszínein. Legutóbb mi volt a program?

– 2001-ben vezettük be azt, hogy a vásártéri római kori feltárások utolsó hetében, szerdai napon délután 2-kor tartunk egy „Nyílt nap a vásártéren” című programot, ahol megmutatjuk, és elmagyarázzuk az az évi feltárás eredményeit, és utána 4-kor nyílik a múzeumban egy régészeti kiállítás. Tavaly szerencsés évünk volt, két ízben is tarthattunk ilyen nyílt napot. Az egyiket, a szokásosat a nyáron a Vásártéren, a másikat pedig ősszel a gáton. A Komárom-Almásfüziő árvízvédelmi rendszer kiépítéséhez kapcsolódóan ugyanis régészeti megfigyelést, majd megelőző feltárást végeztünk. A földmunkák során ugyanis nagyjából egy hektárnyi nagyságú területen igen intenzív római kori beépítés találtunk, melynek a nyugati részén, nagyjából 800m²-en egy római kori fürdőt tártunk fel, ami látványában és leletanyagában is fantasztikus. Ilyet 200 éve láthatott utoljára Magyarország az ember, amikor Aquincumban feltárták a nagy fürdőt. Ez látható a Flórián téren. Nem véletlen, hogy a bemutatónapra, október 29-re több százan jöttek az ország minden tájáról. Ezúttal tehát „Nyílt nap a gáton” címet adtuk a programnak. Reményeink szerint itt majd folytathatjuk még a munkát. Központi támogatásra várunk, de természetesen minden pályázati lehetőséget megragadunk, hogy tovább áshassunk, mert a fürdőnek eddig csak egy részét tártuk

fel. Brigetio mindig valami újdonságot, remek szenzációt nyújt számunkra.

– Más szenzációs lelet is került elő tavaly a földből. Miről van szó?

– Az ásatásokon évtizedek óta segítségünkre lévő Kiss Attila egy római kori bronz törvénytábla töredékeit találta meg. A lelet a restaurálás és feldolgozás után április 21-én került elhelyezésre az állandó kiállításban, ünnepélyes megnyitó keretében. Egy valóban szenzációs leletről beszélünk, több okból is. Egyrészt, mert erről a lelőhelyről ez a második törvénytábla. Az elsőt, amely időben egyébként későbbi, mivel 311-ből származik, 1930-ban került elő. Én nem ismerem olyan lelőhelyet, ahol két római kori törvénytáblát is találtak volna. A lelet másik jelentőségét az adja, hogy a táblán megörökített rendelkezéseket meghozó Philippus Arabs császár (244-249) összesen 80 törvényt adott ki ötéves uralkodása alatt, azonban ezekből – a most megtalált táblával együtt – csupán kettő maradt fent önálló felirat formájában. A töredékes formában, 6 darabban megtalált törvénytábláról láthatóan megpróbálták eltüntetni a császár nevét. Mindez azért történhetett, mert Philippus Arabs elődje, a nagy népszerűségnek örvendő III. Gordianus meggyilkolása árán került a trónra, ezért halála után a római szenátus emlékezetének eltörlésével (damnatio memoriae) sújtotta, vagyis minden lehetséges helyről megpróbálták eltüntetni a császár és családja nevét. De van egy harmadik jelentősége is a táblának. A lelőhelye a légios tábor központja, ahol a parancsnoki épület is volt, amelynek a közelében ezeket a törvényeket közszemlére kellett tenni. És bár a törvénytáblából csupán töredékek maradtak meg, a nyelvezetéből és stílusából arra lehet következtetni, hogy a császár Brigetióban járt – feltehetően a térséget rendszeresen megtámadó carpok elleni hadjárat során – és

a katonákkal való beszélgetés közben megerősítette azok korábbi kiváltságait.

– A legfrissebb ásatások tükrében mit tudhatunk ma Brigetiőről?

– Komárom-Szőny római kori elődje, Brigetio, Carnuntum (Bad Deutsch-Altenburg és Petronell), Vindobona (Bécs) és Aquincum (Óbuda) mellett a Pannonia tartományban állomásoztatott 4 légio egyikének, a Legio I Adiutrixnek volt a táborhelye a Kr. u. 1. századtól kezdődően a római uralom végéig. A tábor körül helyezkedett el a katonaváros, ahol az említett fürdőt feltártuk. Innen 2 km-re nyugatra, a mai szőnyi Vásártér központtal volt a polgárváros, ahol kereskedők, iparosok, esetleg kiszolgált katonák laktak, biztos, hogy jó módú emberek, hiszen az 1992 óta folyó feltárások során olyan lakóházakat tártunk fel, amelyek gazdag díszítései, falfestményei már európai hírűek, Németországban, Franciaországban, Olaszországban voltak kiállításon. Minden légios táborral rendelkező településnél megvolt ez a hármastelepülési egység és mindenhol található két amfiteátrum is. Nagyon sokáig csak a katonai amfiteátrumról tudtunk Brigetióban, amelyet a XVIII. századi utazók le is rajzoltak. 2005-ben azonban egy feliratos kőfaragványról kiderült, hogy a polgárvárosban is volt egy amfiteátrum. Brigetio olyan közepes nagyságú város lehetett, 20-25 ezer fő is lakhatott benne.

– Végezetül miként ünnepli a múzeum a város 750 és 270 éves jubileumát?

– Ősszel rendezünk egy kiállítást, amelynek keretében bemutatjuk a város történetét. A tárlatot egyben a 20 éve elhunyt kecskés László emlékének szenteljük. Laci bácsi volt az, aki a „Komárom az erődök városa” című könyvével először, teljes egészében összefoglalta Komárom város történetét. Ezt a művet alapul véve próbáljuk majd feleleveníteni a 750 év történetét.

A kölcsönös előnyökre építene a határon átnyúló együttműködés

Új szerepben a Selye János Kórház

Több mint 100 esztendeje annak, hogy a komáromi Selye János Kórház szolgálja a város lakóit, a környező településen élőket. A nagy múltú intézmény az egészségügyi ellátórendszer átalakítása során kilépett a klasszikus kórházi szerepből, új szakmai struktúrát, új feladatokat és új finanszírozási lehetőségeket kapott. Dr. Ferenczi Péter, főigazgató szívesen segített bemutatni az elmúlt évtized fejlesztéseit, feltárni az átalakítás céljait, és megmutatni a jövőre vonatkozó – mint kiderült akár Észak- és Dél-Komáromot egyaránt érintő – elképzeléseket.

- Az egészségügyi rendszer átalakítása lassan két évtizede elhúzódó folyamat. Milyen jelentős előrelépések történtek, és hogyan érintette mindez önöket?

- Az ezredfordulót követően – 2006-2007-ben – történt az első nagyobb volumenű fejlesztés, átépítés Komáromban, ekkor alakult ki a kórházunk mai arculata. A szakmai struktúra igazodott az akkori megyei és regionális egészségügyi igényekhez. 2012-ig négy aktív osztályon – belgyógyászat, akut sebészet, szülészet-nőgyógyászat, gyermekgyógyászat -, három-négyágyas, vizesblokkokkal ellátott korszerű kórtermekben fogadtuk a betegeinket. Megfelelő diagnosztikai háttér – radiológia, ultrahang, 2007-től pedig új építésű, modern laboratórium - és számos szakambulancia – kardiológia, gasztroenterológia, aneszteziológia, gyermek pulmonológia – állt a rendelkezésünkre.

- 2010-től egy új országos egészségfejlesztési koncepciónak megfelelően megváltoztak az ellátási körzetek. Eszerint mi a nyugat-közép-magyarországi régióhoz tartozunk. Ide értendő Tatabánya, Tata, Oroszlány, Kisbér és Komárom és ezek vonzáskörzete, valamint Fejér megye, a budai régió, illetve Pest megye felénk eső része. Esztergom-Do-

rog térségét másik körzetbe sorolták. 2011-től ez a területi felosztás határozta meg a további fejlesztés irányát, melyek tervezésekor mind a szakmai, mind pedig a finanszírozási sajátosságokat figyelembe kellett vennünk.

- Milyen szakmai szempontok domináltak?

- Az orvostudomány - a diagnosztikai eszközök, az informatika – olyan tempóban fejlődik, amellyel nem lehet a kisebb kórházakban lépést tartani, sem szakmai, sem finansziális értelemben. Olyan, hogy általános belgyógyászat, ma már gyakorlatilag nem is létezik, speciális területei vannak: kardiológia, hematológia, hepatológia, gasztroenterológia, immunológia és még sorolhatnám. A technológia lehetővé teszi, hogy például egy szívinfarktusnál a mentőtiszt már az árokpartról EKG adatokat továbbítson a kardiológiai centrumba, ahol ez alapján azonnal elkészíthető a diagnosztika, és késlekedés nélkül a megfelelő ellátóközpontba irányítható a mentő. Ha a hagyományos módszerek mellett maradnánk, értékes időt, akár egy órát is veszíthetnénk, és ez a beteg állapotát és kilátásait tekintve egyáltalán nem közömbös. Az ese-

tek zömében, ha az ellátás időben megtörténik, a gyógyulás 100%-os lehet. Ezért az új koncepcióban a szakmai szempontokat ennek figyelembevételével alakították ki.

- A finanszírozhatóság hogyan befolyásolta a kórházak átszervezését?

- Ha az egészségügyről beszélünk, mi magyarok hajlamosak vagyunk mindig a nyugati példákra hivatkozni. Pedig ott is meglehetősen ellentmondásos megoldások működnek. Akár a német, a francia egészségügyet vizsgáljuk, akár Amerikát, vagy Japánt, ahol a világon a legtöbbet költenek az egészségügyre, azt látjuk, hogy nincs tökéletes megoldás. Sok helyütt torzulnak az értékek, és az a természetes, hogy harminc-negyven millió ember az egészségbiztosítási rendszeren kívül reked. Egy orvos számára nincs annál borzasztóbb, mint hogy egy beteg ellátását azzal kell kezdenie, hogy van-e biztosítása. Az orvosi eskü nem erről szól. A beteg az beteg, ellátásra szorul. Az orvos dolga pedig az, hogy megtegyen minden tőle telhetőt a beteg érdekében.

- A korábbi finanszírozási rendszerben az önkormányzat havonta több mint 22 millió forintot, azaz éves szinten több mint 300 milliót költött a Selye János Kórház működ-

tetésére. Ez a komáromi Nokia fénykorában még működött, de mára megoldhatatlan lenne. 2011-től a kórház állami kézbe került, és az új koncepció kapcsán olyan szakmai struktúrát kellett kialakítanunk, amely hosszú távon is finanszírozható.

- Hogyan alakultak át az egyes osztályok? Mi szűnt meg, mi jött, jön létre helyette?

- Mivel egy korábban nagyon jól működő szülészeti-nőgyógyászati osztályunk volt, megerősítve a gyermekgyógyászattal, az első gondolatunk az volt, hogy ezt mindenképpen szeretnénk megtartani. Az évente 500-550 szülés azonban a finanszírozhatóságot nem tette lehetővé, ezt a számot minimum 700-800-ra kellett volna felvinnünk. Határvárosként felvetődött az ötlet, hogy megpróbálunk egy kölcsönös előnyökre épülő együttműködést kialakítani az észak-komáromi kórházzal. 60%-ban magyarlakta terület, így kézenfekvőnek tűnt ez a megoldás. Sikeres tárgyalásokat folytattunk mind a kórházzal, mind a szlovák biztosító társaságokkal, és úgy tűnt lesz megoldás. A mi betegeink is jól jártak volna ezzel a lehetőséggel, mert a Duna túlpartján kitűnő onkológiai ellátás működik, nálunk hasonlóért Budapestig kell utazni. Sajnos végül nem jött létre a megállapodás, a szülészeti-nőgyógyászati osztályunkat bezártuk.

- A kórházunkban megszűnt a régi, klaszikusnak mondható osztálystruktúra. Az aktív belgyógyászatot felváltotta a krónikus belgyógyászati osztály, áttértünk az egynapos nőgyógyászati, illetve sebészeti ellátásra. Megmaradt az ápolási osztályunk, és létrehoztuk az aktív reumatológiát. Ez korábban Esztergomban működött, de azaz, hogy ők átkerültek egy másik régióba, a térség ezen a téren ellátatlan maradt. A reumatológiai osztályunk egy 200 ezer fős térséget lát ma el.

- A gyermekgyógyászati osztályunk helyén kialakítottunk egy éjjel-nappali rendszerben működő gyermekgyógyász szakorvos szolgálatot, megfelelő asszisztenciával, megfigyelő kórteremmel. Az ellátás kitűnően működik, 100 kisbetegből csupán 4-5-öt kell továbbküldenünk, ezek nagy része

olyan traumatológiai eset, amelyre nem vagyunk felkészülve.

- A kórház mellett fejlesztettük a szakrendelőinket, a rendelőintézetünket is. A rendelkezésünkre álló óraszámokat optimalizáltuk, ezzel igyekeztünk csökkenteni a várakozási időt bizonyos területeken: kardiológia, gasztroenterológia, szemészet, bőrgyógyászat, ortopédia. A tapasztalataink azt mutatják, hogy óriási igény van a krónikus belgyógyászati ellátásra, mellyel az aktív kórházakat segíteni tudjuk.

- A közelmúltban kezdték meg munkájukat a Megyei Egészségügyi Irányító Bizottságok, melyek munkájában a megyei kórházak főigazgatói, az Egészségbiztosítási Pénztár vezetői, az Állami Egészségügyi Ellátó Központ térségi igazgatóságának irányítói vesznek részt. Ennek eredményeként összehangoltabbá válhat a munka. Úgy tűnik, lehetőségünk lesz a krónikus ellátásaink további bővítésére. Küszöbön áll az egynapos sebészet bővítése: olyan ortopédiai beavatkozásokat – csont-, atroszkópos és térdízületi műtéteket – szeretnénk elvégezni, ahol nem kell felválni a térdízületet, ehelyett modern eszközök alkalmazásával úgy oldhatók meg ezek az esetek, hogy a betegek 24 órán belül a saját lábukon távozhattak a kórházból. Az egynapos sebészet és nőgyógyászat keretében már ma is 90-100 beteget operálunk meg havonta, szeretnénk ezt a műtéti számot megemelni az ortopédiai beavatkozásokkal.

- Megfelelően felszerelt mindehhez a Selye János Kórház?

- A központi kormányzat a GOP-2.2.6. uniós pályázat keretében a mi kórházunkat is támogatta, egy közel 800 millió forintos fejlesztésre kaptunk lehetőséget, aminek éppen most értünk a végére. A projekt legmarkánsabb része az orvosi eszközök fejlesztésére irányult: diagnosztikai, egynapos sebészeti, ápolásjavító eszközöket kaptunk, digitális röntgeneket, atroszkópiás és egyéb modern berendezéseket, ultrahangkészülékeket, kardiológiai, tüdőgyógyászati, fül-orr-gégészeti, szemészeti diagnosztizáló és terápiás eszközöket vásároltunk.

- A pályázat fűtőkorszerűsítési modulja-

nak köszönhetően sokkal gazdaságosabban tudunk a jövőben fűteni. Az informatikai modul keretében egy új medikai szoftverrel és hardverekkel gyarapodtunk – ma már professzionális informatika nélkül az egészségügy működése elképzelhetetlen. A pályázat építészeti részéből egy új korszerű krónikus belgyógyászati blokk kialakítását finanszírozhattuk, amit magas színvonalú bútorokkal is berendezhettünk.

Az volt a célunk, hogy az újonnan kialakított szakmai tevékenységi körben a ma elérhető legjobb felszereltségre tegyünk szert, mellyel a lehető legtöbb beteget el tudjuk látni helyben, hogy minél kevesebbet kelljen továbbküldenünk.

- Szakmailag és az infrastruktúrát tekintve tehát felkészültek a jövőre. De mi lesz a múlttal, a felhalmozott adóssággal? Elérhető, hogy a Selye János Kórház hosszú távon is finanszírozható legyen?

- 60 milliárd forintot különített el a kórházak adósságállományának csökkentésére a kormányzat. A napokban írtuk alá a ránk eső részre a konszolidációs szerződést. Abban az esetben, ha az ortopédiai fejlesztésre vonatkozó szakmai anyagunkat befogadja az Egészségbiztosítási Pénztár, akkor ennek a finanszírozási évnek a végétől képesek leszünk rentábilisan működni, nem termelünk további adósságot.

- Újra napirendre tűzzük az észak-komáromi kórházzal való együttműködést is. A szakemberhiánnyal ők épp úgy küzdenek, mint a magyar intézmények, így jól jön minden összehangolt lépés. Megoldatlan a reumatológiai ellátásuk, mi pedig továbbra is az onkológiai betegeinket irányítanánk a határon túlra. Észak- és Dél-Komárom polgármestereitől arra kaptam ígéretet, hogy szakemberek bevonásával áttekintik ezt a kérdést, és ha a megfelelő szakmai anyag elkészül, azzal már továbbléphetünk mind a szlovák, mind a magyar egészségpolitika irányába. Ha ez a megállapodás tető alá kerül, az még jobban erősíteni fogja intézményünket, és nem utolsó sorban az észak- és dél-komáromiak összetartozását.

Itt működik ma a komáromi Selye János Kórház

A szőnyi Solymosy-Gyürky kastély

A szőnyi uradalom 1894-ben, vásárlás útján, báró Solymosy László tulajdonába került. A birtokot 1904-ben a lánya, gróf Gyürky Viktorné báró Solymosy Irma örökölte. A grófné gyermekeivel, Alice-zal és Aladárral a 18. századi Zichy-Berényi kúriában lakott, de nemsokára egy hatalmas, reprezentatív kastély építését határozta el a barokk kori uradalom parkjában. A terveket azakkoriban igen divatos Fellner és Helmer bécsi építésziroda készítette.

Az építéssz páros több mint 48 színházat tervezett az Atlanti-óceántól a Fekete-tengerig, egy operát New York számára és számos villát, kastélyt, klubházat, szállót, éttermet, iskolát, ipari létesítményeket, gyógyintézményt, kilátótornyot és csillagvizsgálót. Feltehetően a szőnyi rezidencia az egyetlen általuk tervezett vidéki kastély Magyarországon. A kastélyt 1913-ra építették fel. A kivitelezést végző német munkásokat **Boldoghy Gyula**, komáromi építész irányította.

A neobarokk stílusú otthont az utca felől kovácsoltvas kerítés határolja, melyet a gazdagon díszített, kitért szárnyú griffmadárral koronázott kovácsoltvas kapuval együtt **Török András** komáromi műlakatosmester készítette aki Európa leghíresebb műhelyeiben tanulta a szakmát. Az épület U alaprajzú, magasföldszintes, manzárdtetős. Építéskor kortelefonnal, villanyvilágítással, víz- és szennyvízvezetékekkel, valamint központi fűtéssel látták el. A főbejárat fölötti falsíkon a **Gyürky** és a **Solymosy** család két orszlán által tartott kettős címere látható, alul az építés dátumával (MCMXIII), felül pedig a kilencágú grófi koronával.

A kastély egymenetes, eredetileg oldalfolyosós elrendezésű volt, a nyugati lefutó szárny végén lépcsőházzal, illetve a főszárny keleti traktusában csigalépcsővel. A főszárnyban a helyiségeket egymásba lehetett nyitni. Ennek központi eleme a mai napig eredeti szépségében megmaradt, aranyozott stukkókkal, óriási velencei tükrökkel díszített bálterem. Az emeleten az egykori könyvtárszoba falépcsője még ma is megtalálható.

A kastély egykori dolgozóinak elmondása és feljegyzései szerint 65 helyiség volt az épületben. Az alagsorban, a terasz alatt széntároló és raktár kapott helyet, a nyugati szárnyban mosoda, gépházak és egyéb kiszolgáló helyiségek sorakoztak. A reprezentatív termek, az egykori bálterem, a grófi

család lakosztályai a magasföldszinten voltak. A manzárdszinten kaptak helyet a vendégszobák és a cselédség szobái. A szobák berendezési tárgyairól a grófnő végrendeletéből szerezhetünk tudomást. Volt itt zongoraszoba, melynek falait három nagyméretű olajkép díszítette, kisebb öltözőszoba és hálószoba. A budoár falán neves művészek festményei függtek. Az ebédlőt, a reggeliző szobát és a vendégszobát antik szőnyegekkel, bútorokkal rendezték be. A zöld szalonban olajképek lógtak, antik sublótók álltak és kristálycsillár világított. A nagy szalon (dohányzó) falát antik óra, akvarellek és két értékes olajkép díszítette, de volt még reggeliző, ebédlő, öt vendégszoba, fürdőszoba, inas szoba valamint nagy előszoba. A keleti folyosón könyvszekrények húzódtak. Az emeleten külön volt személyzeti vendégszoba, konyha, személyzeti ebédlő, iroda, ugyanitt még a vendégszobát, söfőrt, inas-, vasalószobát és gardróbát alakítottak ki, illetve a megmaradt térben a padlás volt.

A grófné 1942-ben meghalt, a kastélyt lánya, báró **Lipthay Antalné Gyürky Alice** grófnő örökölte. Erről az időszakról **Unti Erzsébet**, egykori szobalány visszaemlékezését ismerjük, melyet a kastély építésének 100. évfordulója alkalmával a bálteremben rendezett kiállításához gyűjtött a Komáromi Klapka György Múzeum. A visszaemlékezés, a kastély és az uradalom története, a grófi család tagjainak valamint az egykori személyzetnek az élettörténete a tárlathoz megjelölt katalógusban részletesen megtalálható:

„A kastély főbejárata a fogadóba nyílt, padlója mozaikkal burkolt. Ide érkeztek a látogatók. Bútorzata a negyvenes években piros bőrfotelek, kanapé, fogasok. A vendégek innen a nagy hallon át jutottak a reggeliző, az ebédlő szalonokba, a társalgóba vagy a szobáikba. A nagyhallt tükrösteremnek is hívták, körben sötétítő, függönyök, nagy ajtók nyíltak a teraszra, a szépen gondozott

park sétányaira. A nagy hall parkettás volt. Az ebédlőben volt egy nagy tálalószekrény, dúsan megrakva porcelán étkészlettel, ezüst tálcákkal és evőeszközökkel, poharakkal....Lipthay báróné a szobájába kérte a reggelit 8 órára. Reggeli után rendszeresen ment a belső majorba gyalogosan. Ellenőrizte, látogatta az istállókat, műhelyeket. Tájékozódott az ispántól, kulcsártól stb, általában délben tért vissza a kastélyba, sokszor sáros cipőben. A báró úr általában a kutyáját sétáltatta, a Vándort. Margit grófnő feladata volt többek között a borok palackozása, üvegek mosása, dugózása. Bombariadók esetén a pincébe menekültek a házban lakók és a környékbeliek. A front közelével egyre több erdőnyi és más menekült volt a kastélyban. Ott volt Budapestről gróf Montecucoli Alfonz és családja, Pallavicini őrgróf és más főnemesi családok hosszabb-rövidebb ideig.... Mesélték, hogy az időben történhetett, hogy egy fiatalember a terasz ajtót betörve el akarta rabolni a contess-t.”

1944 decemberében a család menekülni kényszerült. Magukkal vitték a könnyebben mozgatható és értékes tárgyakat pl. ékszerket, értékesebb festményeket. Feltehetően a Baden bei Wien-i családi rezidencia volt a célpont, köztes állomás volt a hegyfalui Sorg kastély, ahol állítólag kirabolták őket. Ami Szőnyben maradt, az először a Vörös Hadsereg katonáinak esett áldozatul, akik kisebb dolgokat elvihettek magukkal, ami megmaradt, azt a front elvonulásával a község lakói, elsősorban a kastélyhoz közelebb lakók szedték össze. A háború után, helyi kezdeményezésre kórházat létesítettek az elhagyott épületben, mely hivatalos működését 1946. február 8-án kezdte meg. A berendezési tárgyakat, felszereléseket (ágyakat, szekrényeket, paplanokat, párnákat, lámpákat stb.) a helyiek adományozták. Az intézmény 1992-ben felvette a komáromi származású neves orvos, stressz-kutató, **Selye János** nevét.

SZÁMADÓ EMESE

Egész napos, gazdag családi program

A megújult Monostori erőd

A Monostori erőd a komáromi erődrendszer legnagyobb épületegyüttese és Közép-Európa legnagyobb újkori erődje. Az UNESCO Világörökségi Várományosi Listáján szereplő, klasszicista stílusú hadtörténeti műemlék lenyűgöző látványt nyújt hatalmas, precízen faragott kővekből épített falaival, a védműveket borító 3-4 méter vastag földtakarójával és több kilométer hosszú kazamata-hálózatával.

Az erőd ma már kedvelt kirándulóhelyszín a régióban, a külföldi látogatók száma is évről évre emelkedik. **2014-ben 91.000-en tekintették meg a kiállításokat**, vettek részt rendezvényen, vagy csapatépítő tréningen.

A 9 kiállítás egész napos programot biztosít a csoportoknak és családoknak, a Duna-parton egy csésze kávéval a kézben pedig szinte megáll az idő.

A Monostori erőd Dunai bástyájának 1200 négyzetmétere 2013-ban újult meg. A bástya előtt kikötő üzemel, ami a Dunán közlekedő legnagyobb hajó fogadására is alkalmas. Néhány lépés után a látogatók a megújult bástyába érkeznek, ahol **három konferenciaterem, ajándékboltot és kávézót** működtető recepció, valamint „Duna, hajók, mesterségek” címmel egy új, állandó kiállítás is várja az érdeklődőket. Látogatóinknak az erődút mellett **csapatépítő, hagyományőrző és egyéb kulturális programokat** is tudunk kínálni, ezen kívül **catering** is megoldható az erőd gyönyörű műemléki tereiben.

Az Erőd legújabb állandó tárlata **„A láthatatlan erőd”** című kiállítás többek között animációs film és interaktív makett segítségével mesél az erőd **tüzérségi védelmi rendszeréről**. Az ehhez kapcsolódó **Kalandfolyosó** igazán jó kikapcsolódást ígér családoknak és baráti társaságoknak, akik egy újonc szerepébe bújva próbálhatják ki bátorságukat, ügyességüket és kitartásukat.

Tavaly került sor a Cyklotrasa-Komárom-Komárnó-Kolárovo kerékpárút Monostori erőd területén megvalósult, mintegy 1 kilométer hosszú szakaszának ünnepélyes átadására.

E fejlesztés megvalósulásával a Monostori Erőd két bejáratától biztonságos kerékpárúton lehet eljutni az Erzsébet hídon át az erődrendszer északi elemeihez, ahonnan a Vág töltésén tovább tekerve Gúta városába érkezhettek az aktív turizmust kedvelők. Gyakorlatilag kerékpáron elérhetővé válnak Komárom, Komárnó és Gúta főbb turisztikai látnivalói, kulturális értékei, nemcsak a turisták, de a térségben élők számára is.

WWW.EROD.HU

Jelenet Sütő András:
Egy lócsiszar virágvasárnapja című drámájából.

Hatvankét évad Thália szolgálatában - magyarul

A Komáromi Jókai Színház története

Szlovákia Kommunista Pártjának elnöksége 1952 februárjában határozatot hozott, hogy meg kell alapítani a magyar kisebbség önálló színházát, a Magyar Területi Színházat (Matesz), s székhelyéül azt a Komáromot jelölték ki, ahol több mint száz éve nem működött hivatásos társulat, azaz semminemű infrastruktúra nem állt rendelkezésre. Az igazgatói teendők ellátásával Fellegi Istvánt, a Csemadok vezető titkárát bízták meg.

Tisztelegve az alapítók előtt, álljon itt az első komáromi társulat névsora: Bottka Zsuzsa, Buday Imre, Bugár Béla, Fekete Gyula, Fellegi István, Ferenczy Anna, Gábor (Grébner) Gyula, Gyurkovics Mihály, H. Budai Mária, Husvár Ferenc, Király Dezső, Kiss Lajos, Konrád József, Kovács Irén, Lehotay (Lipták) Antal, Lelkes Magda, Lőrincz Margit, Siposs Jenő, Turner Zsigmond, Udvardy Anna és Risdorfer László (művészeti titkár).

Az új színház az egykori Katolikus Legényegylet hirtelenjében átalakított (s a hetvenes években lebontott) épületében tartotta meg ünnepi nyitó premijét: Urbán Ernő Tűzke-resztség című drámáját Munk István, a pozsonyi Szlovák Nemzeti Színház Új Színpadának és a Faluszínháznak a rendezője vitte színre. Az első években évadonként öt-hat bemutatót tartottak, műsorukon főleg klaszszikusok szerepeltek.

Az 1963-64-es szezonban került a színházhoz a frissen végzett Beke Sándor, aki az első évadban két irodalmi összeállítással mutatkozott be, majd egyre jelentősebb munkái születtek. Az 1968-as Romeo és Júliáját a kritika mint a felvidéki magyar színházi életben fordulópontot jelentő eseményt üdvözölte. Ez elsősorban a társulat fiatalításának a dicsérete, hiszen Bekével nagyjából egy időben számos Pozsonyban vagy Budapesten végzett fiatal színész szerződött Komáromba. A Romeo az ő előadásuk volt. A szakemberek örömmel fedezték fel Thirring Violát (Júlia), Gálán Gézá (Romeo), Csendes Lászlót (Mercutio), Dráfi Mátyást (Benvolio), Ropog Józsefet (Tybalt), Boráros Imrét (Páris). Beke azonban ha-

marosan búcsút vett Komáromtól. Utolsó ottani rendezése Hágy Gyula Isten, császár, parasztja volt.

A hetvenes évek Komáromban a konszolidáció és a konzerválódás évtizedét jelentették. 1972-ben prágai tanulmányai után lett a színház állandó rendezője Takáts Ernő, aki eleinte a fővárosban megismert új szemléletet igyekezett érvényesíteni munkáiban, melyekben mindenekelett a brechti esztétika hatása mutatható ki. 1987-ben kedvező fordulat következett be a Matesz életében: új épületbe költözött - de társbérletbe. Egy tíz évvel azelőtti határozat értelmében Szlovákiának a második világháború utáni első színházépülete készült el Rudolf Blaško tervei nyomán, de ebbe nemcsak a Matesz - amelynek eredetileg szánták -, hanem a Városi Művelődési Központ is beköltözött, sőt az épület tulajdonosa is ez az intézmény lett, így aztán ismét otthontalan maradt a színház. Ez a helyzet csak a „bársonyos forradalom” után változott meg, amikor az új szlovák kulturális miniszter helyreállította az eredeti tulajdonosi állapotot, s így 1990. január 5-én a Matesz teljes egészében birtokba vehette épületét. Az igazgatói posztra pályázatot írtak ki, melyet Beke Sándor nyert el. A színház 1990. június 1-jén vette fel jelenlegi nevét.

Beke igazgatása idején tíz előadást rendezett - köztük Hágy Gyula CALIGULÓját és Mohácsát, Márai Sándor Kassai polgárokját, Rózewicz Fehér házasságát, Ébert Tibor Esterházy Jánosnak emléket állító Esterházyját, Beckett Godot-ját, Illyés Gyula Tisztájkát, s nem utolsósorban Az ember tragédiáját. Az 1994-95-ös szezonra a tár-

sulat egyik meghatározó színésze, Holocsy István kapott igazgatói megbízást, majd az ő 1996-ban bekövetkezett halála után egymást követték a színész-igazgatók (Mokos Attila, Németh Ica), illetve egy bő évre megint bizalmat kapott Takáts Emőd.

1999 júniusától Kiss Péntek József igazgatta a Jókai Színházat, aki évtizedek óta valamilyen formában mindig ott volt a színház körül. Hol újságíró-kritikusként, hol egyes produkciók alkotó résztvevőjeként, de leginkább a szlovákiai hivatásos színjátszás legfontosabb bázisát és utánpótlását adó amatőr mozgalom egyik prominens képviselőjeként, rendezőjeként és szervezőjeként. Az igazgatói posztra 2003-ban kiírt pályázat győztese, Tóth Tibor előtt nagyon nehéz, ember- és művészt próbáló feladat állt: tovább haladni a szakmai, művészi, dramaturgiai igényesség megkezdett útján, megoldani a belső konfliktusokat, visszaállítani a társulat egységét, el- és részben visszanyerni a közönség rokonszenvét, érdeklődését, s közben állandóan folytatni a fennmaradásért. Ma már nyugodt szívvel mondhatjuk, hogy az új vezetés igyekezetét siker koronázta. Sajnos úgy tűnik, a pusztalétért, a működéshez szükséges minimális anyagi háttér megteremtéséért a kulturális intézmények túlnyomó többsége Szlovákiában még sokáig kénytelen lesz napi közelharcot vívni. Ezen a téren tehát önmagában az a tény is sikernek számít, hogy a színház továbbra is működik, az pedig már csaknem csoda számba megy, hogy 2002-ben egy stúdiószínpaddal is bővült.

TO

Az 1700 éves fürdőkultúra örökösei

Brigetio Gyógyfürdő Komárom

Komárom, kitűnő minőségű gyógyvizének köszönhetően, eddig sem érdemtelenül szerepelt a hazai fürdővárosok sorában, ám a római kori visszanyúló, 1700 éves fürdőkultúra nyomainak feltárásával a város ezen a téren még több figyelmet érdemel. A római kori és a mai fürdőről, annak történetéről, a városmarketingben betöltött szerepéről Kovács Károly igazgatóval beszélgettünk.

- Hogy derült fény erre a felfedezésre?

- Brigetio - a római kori Komárom - fürdő-kultúrájáról eddig csak feltételezéseink lehettek. A város területén évtizedek óta folytak ásások, sok római kori emlék került már elő, olyanok is, amelyek ugyan ismeretek, de feltárásuk még várat magára. A nagy volumenű építkezések alkalmával azonban - ilyen volt a Duna mentén folyó gátépítés is -, kötelező feltárni a területet. Így kerültek elő - nagy szerencsénkre éppen - egy római kori fürdő romjai. A leletegyüttesről Borhy László akadémikus úgy nyilatkozott, hogy a közel egy évszázada folyó ásásokat együttesen sem hoztak felszínre akkora egybefüggő területű, sűrűn beépített városrészt, mint a mostani feltárások. Új szemmel nézhetünk tehát a komáromi fürdőkultúrára, benne fürdőkomplexumunkra. A nagy múltú elődök tiszteletére vettük fel nemrégiben a Brigetio Gyógyfürdő Komárom nevet.

- A mai fürdő története is több évtizedre nyúlik vissza. Hogyan fejlődött a komplexum az indulás óta?

- A komáromi gyógyfürdő a város egyik legnagyobb vonzereje. Az ide érkező vendégek 75%-a a mi szálláshelyeinket veszi igénybe. A fürdő egy klasszikus, hideg vizet strandként indult a 60-as években, egy 50 m-es medencével. A termálvizet később, idén éppen 50 éve találták meg. Ettől kezdve a medencében már szabályozni tudták a víz hőmérsékletét. Hamarosan újabb - még a korábbiánál is nagyobb - külső medence épült, majd azt egy gyerekmedence követte. Megépült a mai főépület, két kabinos öltözővel, melynek egyikét alakították át

gyógyászati célokra, miután 1967-ben a 62 Celsius-fokos termálvízgyógyvíz-minősítést kapott. Ettől kezdve elindultak a fizioterápiás kezeléseink is. Igazán nagy volumenű felújításra 6-7 évvel ezelőtt került sor. Ennek keretében a kinti úszómedence, valamint a benti termálmedencék csepeburokolatot kaptak, a külső nagymedencébe különféle élményelemek kerültek, jakuzzi épült, korszerűsítették az öltözőket, zuhanyzókat. 2012 volt a következő állomás: csúszda és élményelemek kerültek a gyerekszállómedencébe. Rá egy évre a külső termálmedence kerítése kapott vörösfenyő burkolatot, és megtörtént a fedett uszodánk kupolájának statikai megerősítése, a szellőzőrendszer felújítása és a fedett uszodában kialakításra került 2 mosdó is. A hatékonyabb működés és a víz-szaellések elkerülése érdekében új beléptető rendszert hoztunk létre. Később - miután az egész öltözőrendszert átalakítottuk, és új szekrényekkel szereltük fel -, az órák a be- és kiléptetést, és az öltözőszekrények nyitását-cukását is lehetővé tették. Az uszoda részen is történt eközben átalakítás, az úszásoktatásban részt vevő gyerekeknek külön öltöző konténereket helyeztünk el, és biztosítottuk, hogy egy összekötő folyosón keresztül közvetlenül jussanak be az uszodába. Így nekik nem kellett keresztül haladniuk a fürdő beléptető rendszerén.

- Korábban a nagy fürdőfejlesztések időszakában szóba került a komáromi fürdő nagyszabású fejlesztése is. Mi lett ezzel a projekttel?

- Valóban tervbe volt véve egy gigantikus - 8-10 milliárdos - fürdőberuházás, hatalmas fogadóépülettel, négycsillagos szállodával, de forráshiány miatt sajnos ezt a tervet egyelőre napolni kellett. Ehelyett saját erőnkre építve, kisebb lépésekben haladunk.

- A tavalyi gyereknapon adtuk át például régészeti homokozónkat, melynek célja az volt, hogy az apróságokban tudatosodjon, hogy mindenütt körülölel bennünket a múltunk. Minden reggel római kori edények kisméretű másolatainak tucatjait rejtjük el a homokozóban, és miután a kis „régészek” kiásták azokat, akár haza is vihetik a „kincseket”.

- Tavaly decemberben egy kültéri szaunakertet és egy rönkszaunát adtunk át, és ezzel párhuzamosan hőszigeteltük az egész szauna és öltözőépületet. A rusztikus vakolattal és a vörösfenyőből készült légiós erőd-jellegű kerítéssel arra törekedtünk, hogy minden egy kicsit régies hangulatú legyen.

- Az idei gyereknapon sem maradtunk átadó nélkül, egy 10 méter hosszú, fából készült kalózhajóval leptük meg az apróságokat.

- Az 1700 éves fürdőkultúra felfedezése termékenyen hat terveinkre, fejlesztési elképzeléseinkre is. Ezek egy részéhez reményeink szerint pályázati forrásokat is találunk majd. Egy biztos - akár saját erőből, akár támogatással - a Brigetio Gyógyfürdő Komáromban évről évre fejlettebb, vendégcsalogatóbb lesz.

- RÉZ

Szép tudományos eredmények a Selye János Egyetemen

Komárom egyetemi város

Dr. Tóth János, a Selye János Egyetem rektora örömmel és nem kis lelkesedéssel mesélt a szlovákiai magyarok egyetlen magyar nyelvű, felsőfokú intézményének létrejöttéről, eddig elért eredményeiről, jövőre vonatkozó terveiről. Komárom 750 éves várossá nyilvánítása alkalmából büszkén mondhatják el magukról, hogy településüket egyetemi rangra emelték.

– Mikor fogant meg a gondolata egy szlovákiai magyar egyetem létrehozásának, és miért éppen az adott szakokra esett a választás?

– Nagyon hosszú út – tíz év kitartó munkája – vezetett az ötlettől a megvalósulásig. A Magyar Koalíció Pártja felvállalta, és sok szakember támogatásával végül egy évtized alatt elérte, hogy a szlovák törvényhozás többsége támogassa egy önálló magyar egyetem létrehozását. 2003-ban született meg a törvény, mely rögzítette, hogy a Selye János Egyetem 2004 őszén három karral elindulhat.

– Reményik Sándor írta: „Ne hagyjátok a templomot, A templomot, s az iskolát!” E gondolat jegyében egyetemünk küldetésének tekinti a magyar anyanyelven történő felsőoktatást, a magyar nyelvű óvodák, alap- és középfokú iskolák számára a pedagógusképzést, egyházaink részére pedig a teológusképzést.

– A gazdaságtudományi kar sem volt előzmények nélküli: a magyarországi Corvinus Egyetem 2001-ben kihelyezett szakot hozott itt létre, mi ezt a munkát folytattuk.

– Félmillió Szlovákiában élő magyar egyetlen önálló, magyar nyelven oktató egyeteme lettünk. Az álmunk megvalósult: a gyerekeink az óvodától a legfelső képzési szintig anyanyelvükön, magyarul tanulhatnak. Óriási lépés ez az itt élő magyarok identitá-

sának, magyarságtudatának megerősítése felé.

– Az indulás óta eltelt tizenegy év. Hogyan sikerült a beilleszkedés a szlovákiai felsőoktatási rendszerbe, elfogadták önöket egyenrangú partnereként?

– Nem volt könnyű dolgunk, hiszen a nulláról, zöldmezős beruházásként indultunk: se épületek, se eszközök nem álltak rendelkezésünkre. A megfelelő oktatógárda összeállítása sem volt egyszerű feladat. Kevés a magasan képzett, magyar nyelvű oktató Szlovákiában, de ez nem is csoda, hiszen gyakorlatilag az itt élő magyarság egyetlen magyar nyelvű felsőfokú képzőhelye vagyunk. Rajtunk kívül a Comenius Egyetemen működik egy magyar nyelv- és irodalom tanszék, nagyon kevés hallgatóval, és Nyitrán, a Konstantin Egyetemen van még egy kar, ahol részben képeznek magyar hallgatókat. A Selye Egyetem ezzel szemben – és erre nagyon büszkék vagyunk – az elmúlt öt esztendőben 5500 államilag elismert diplomát adott át.

– A beilleszkedésben ugyancsak kihívást jelentett a szlovák felsőoktatási rendszer megismerése. Kizárólag a Szlovák Akkreditációs Bizottsághoz benyújtott, és az általuk jóváhagyott tanulmányi programokat oktathatjuk. Az induláskor huszonnégyet sikerült akkreditáltatnunk a három karon. A következő öt év alatt ezt további négygel

tudtuk bővíteni. Ma már a tanárképző karon a hallgatóink Biológia, Kémia, Magyar Nyelv- és Irodalom, Modern Filológia, Neveléstudományi, Óvó- és Tanítóképző, Szlovák Nyelv- és Irodalom, Testnevelés, és Történelem Tanszékek közül választhatnak. A gazdaságtudományi karon alap- és mester-szintű képzés keretében vállalati és közgazdaság menedzsmentképzés folyik a Közgazdaságtan, a Matematika és Informatika, Idegen Nyelvi és Kommunikációs, valamint a Menedzsment tanszékeken. Emellett sikeresen akkreditáltattuk az Alkalmazott Informatika alapszakunkat. Teológia karonkon belül Ó- és Újszövetségi, Teológiai, Vallás- és Filozófiatörténeti, Egyháztörténeti, Kateketikai, Missziológia, Diakóniai és Szociális Munka Tanszék működik.

– Tíz év alatt felnőtünk a feladathoz, felzárkóztunk a nagy múltú szlovák egyetemekhez. Teljesítményünkkel, elért eredményeinkkel képesek vagyunk arra, hogy megfeleljünk a követelményeknek, megtartsuk egyetemi rangunkat. Intézményünk több tudományterületen is tevékenykedik: pedagógia, humán teológia, közgazdász menedzsment és alkalmazott informatika. Örömmel tölt el mindannyiunkat, hogy Szlovákia legfiatalabb, és talán legkisebb közszolgálati egyetemeként a többi intézményhez hasonló minősítésű akkreditációs anyagokat tudtunk leadni.

– *Milyen oktatói karral, hallgatói létszámmal és eredményekkel büszkélkedhetnek?*

– Az induláskor az oktatói gárda összeállításában az anyaország támogatását élveztük. Nagyon sok habilitált egyetemi docent és professzort sikerült megnyernünk, támogatásukkal könnyebben tudtuk venni az akadályokat, hogy megfeleljünk az előírt feltételeknek, és megtarthassuk egyetemi státuszunkat.

– A Selye Egyetem a legkisebb szlovákiai társai között, mindössze 102 oktatónk és összesen 200 alkalmazottunk van. A nagyobb intézményekben ennek tízszerese a jellemző. 30 magyarországi oktatónk van, akik 90%-ban habilitált egyetemi oktatók, professzorok. Célul tűztük ki, hogy a következő tíz évben fiatal kollégáink közül kineveljük saját oktatói gárdánkat, hogy ne kelljen ilyen mértékben az anyaországbeliekre támaszkodnunk.

– Az eddigi legnagyobb hallgatói létszámunk 2600 fő volt, akiknek fele nappalis, fele pedig levelezős képzésben vett részt. Míg az előbbi az évek során stabilizálódott – 1300-1400-an tanulnak a nappalis tagozatunkon –, addig a levelezős létszámunk jelentősen csökkent. Ma összesen 1750 – azaz 40%-kal kevesebb – hallgatónk van, ugyanakkor 30-40%-kal több oktatónk – a maximális létszám idején mindössze 75-en tanítottak egyetemünkön. Ennek ellenére az állami támogatást illetően mégis jobb az eredményeink. Ez azért van így, mert nem a normatív támogatásra összpontosítunk, hanem a tudományos eredményekre. A szlovák állam ugyanis két fő költségvetési tétellel – a hallgatói létszám és a tanulmányi programok összetétele alapján – finanszírozza az egyetemeket, és az utóbbiban nagyon erősek vagyunk.

– Korábban gyakran lehetett hallani az egyetemek értékelésekor, hogy a Selye János Egyetem gyengén teljesít. Ennek azonban az igazságtalan alapokon nyugvó értékelés volt az oka. A rangsort ugyanis pusztán a leadott publikációk száma alapján állították össze. Azzal senki sem törődött, hogy a mögött hány fős oktatói gárda áll. Nem mindegy, hogy egy adott mennyiségű tudományos publikációt 100 vagy 1000 egyetemi

oktató jegyez. 2010-ben minden fórumon, ahol csak módom nyílt rá, szóvá tettem mindezt, rámutattam, hogy az igazságos értékelés alapja az lehet, ha tudományterületenként, az adott karra, az adott létszámmra lebontva mutatjuk meg az eredményeket. A civilszervezetek is felfigyeltek minderre, és végül sikerült elérni, hogy 2014-ben az egyetemek tudományos értékelését a 2013-as adatok alapján már eszerint jelentették meg.

– A Selye János Egyetem – egy főre lebontva – a publikációk számosságát tekintve a harmadik helyen áll a húsz közszolgálati intézmény között, a tudományos monográfiák számát illetően pedig az első helyen végzett. Ugyancsak büszkéek vagyunk arra, hogy az olyan tudományos munkák alapján, amelyek nyilvános adatbázisokba is bekerülnek, a kilencedik helyet sikerült elérnünk.

– Reményeink szerint a következő évi értékelésnél még ennél is jobb eredményeket tudunk majd felmutatni. A 2013-as év során ugyanis a szlovák egyetemek egyfajta publikációs dömpinget éltek meg, mert a hatévente esedékes egyetemi akkreditációjuk éppen akkor volt esedékes. Nálunk ez 2014-ben volt aktuális. Míg a többiek teljesítménye – a jól elvégzett munka után – valószínűleg csökkent, addig a mi egyetemünk a maximumra törekedett a tudományos publikációk számát illetően. Az elmúlt hat évben minden évben emelkedett a tudományossági értékelésünk. 2009-től mostanáig megnyolcszorosoztuk a tudományos eredményekért járó állami támogatásunkat. Mindezek tükrében – úgy vélem –, okkal várunk jobb helyezéseket az idei értékelésnél.

– *Merre tart a Selye János Egyetem? Milyen jövőképet vázoltak maguk elé?*

– Nagyon fontosnak tartom, hogy merünk nagyokat álmodni, néha lehetetlennek tűnő dolgokba belevágni. A hátrányunk – fiatal egyetem vagyunk – bizonyos tekintetben előnnyé válik: nekünk van a legfiatalabb infrastruktúránk Szlovákiában, minden épületünket sikerült felújítanunk. Ebben az évben két nagy uniós projektet realizáltunk: egy 850 ezer eurós támogatás az okta-

tás fejlesztését teszi lehetővé, egy 1,7 millió eurós projekt pedig egy nagy, 22 szerverrel, adattárolóval működő adatközpont létrehozását segíti. Ha ez elkészül, Nyitra megyében mi rendelkezünk majd a legerősebb adatközponttal.

– Szeretnénk egy nanotechnológiás laboratóriumot is – uniós források bevonásával – megpályázni, erre a kiírások szerint lehetőségünk nyílik. Ez a projekt öt évre garantszerűen a laboron belül működő kutatócsoport munkáját.

– Gondolkodunk egy Intelligens Robotikai Labor létrehozásában is. Erre megvan az esélyünk, mert a pályázati kiírás szerint az Európai Unió kifejezetten a vidéki fejlesztéseket támogatja. A terveink szerint ez egy ötmillió eurós fejlesztés lenne, és Közép-Európában unikumnak számítana. Ezzel a laborról is a kutatói teameket szeretnénk mobilizálni, erősíteni, munkájukat támogatni.

– Napirenden szerepel az egyetemi rangunk megtartása is. Az ehhez szükséges – önértékelésen alapuló – dokumentumokat már benyújtottuk. A kritériumok között az is szerepelt, hogy a jelenlegi két doktori iskolánk számát minimum háromra kell emelnünk. Ennek érdekében négy doktori iskolára nyújtottunk be kérelmet, és reményeink szerint ebből legalább hármat elfogad majd az Akkreditációs Bizottság. Ha mind a négy zöld utat kap, akkor a jövőben pedagógia tudomány, közgazdász menedzsment, teológia, valamint magyar nyelv- és irodalom doktori iskolákkal működhetünk tovább.

– Célunk tehát akad bőven. Szeretnénk modern felsőoktatási intézménnyé válni, olyanná, ahol viszonylag kis létszámú hallgató tanul, de ahol azok zöme bekapcsolódik a tudományos munkába, a kutatásokba.

– Ahogy én látom, azzal, hogy Komárom bekerült a szlovákiai kilenc egyetemi város közé, egyúttal a szlovákiai magyarság bástyája, fővárosa is lett. Már nem csak magyar színházunk, református püspökségünk, de saját, magyar nyelvű egyetemünk is van, és ez Észak- és Dél-Komárom fejlődését egyaránt segíti.

Komáromban történelmet írnak

Magyar Lovas Színház - Komárom

Márkos Attila igazán a reneszánsz embertípus megtestesítője. Lótenyésztő, szobrász, költő, író, tévés műsorvezető, filmes, válogatott díjugrató, színháztulajdonos. Tizenegy évvel ezelőtt alapította az országos, sőt nemzetközi hírű komáromi Magyar Lovas Színházat. Júliusban játsszák az Utolsó betyár című népi rockoperát, augusztusban pedig újabb bemutatóra készülnek, ennek apropóján beszélgettünk a színháznak helyet adó, felújított Lovardában.

– Honnét a lovak szeretete?

– Ez családi hagyomány nálunk. Nagypapám katona volt, a Monostori Erőd egyik parancsnoka, a katonák pedig akkoriban lovon jártak. A szüleim is agrármérnöknek tanultak, az édesapám lótenyésztés szakon. Gyermekkorom óta lovak vettek körül, így magam is belefogtam a tenyésztésbe, és kisbéri félvérekkel versenyeztem is 27 éven keresztül. Voltam válogatott, számos nemzetközi versenyen vettem részt, elég szép eredményekkel díjugratásban és military-ban is. A rendszerváltás után közösen a családdal módomban volt megvásárolni a szovjet csapatok kivonulása után a fedeles lovardát. Sikerült helyreállítani, és visszaadni az épület eredeti funkcióját, azt, hogy lovak legyenek benne. Megpróbáltam Komáromba visszahozni a lovas életet. Alapítottam egy lovas klubot, majd versenyeket szerveztem a lovardába.

– Hogyan jött a lovas színház ötlete?

– Akkoriban készítettem két televíziós csatornán is az Equus című lovas magazinműsort. A forgatások közben számos érdekes embert ismertem meg, akik különböző lovasbemutatókon szerepeltek. Meghívtam őket Komáromba, és összeállítottam egy olyan műsort, amelyben zenére szerkesztve kb. 5-5 perces blokkok szerepeltek. Magyarul behoztam a lovardába a zenét és a lovakat. Óriási sikert aratott a műsor, az első előadáson közel ezer ember szorongott idebent, és legalább annyian rekedtek kívül. Sok volt a költség, 40-50 lovat és lovaszt kellett szállítani, mozgatni. Azonban akármennyien is voltak a nézőtérre, bizony ráfizetéses volt a produkció. A kultúra mindenhol eleve veszteséges, támogatás, finanszírozás nélkül nem működik. Így

jött a lovas színház ötlete, hiszen színházként igényt tarthattunk bizonyos támogatásokra.

– Hogyan jöttek létre az első előadások?

– 2004-ben kerestem egy amatőr színházi társulatot, melynek volt két darabja. Ezeket megvásároltam tőlük, és „földúsítottam” lovakkal, azaz a lovas jeleneteket belekomponáltam és beleírtam. A János vitéz volt a legelső bemutatónk, maga a téma is adta magát. Utána rájöttem, hogy az operettekben, a magyar irodalomban és a zenés műfajban is egy csomó darab abban a korban született, illetve játszódik, amikor még voltak lovak, pl. a Honfoglalás. Tehát nagyon sok ilyen lehetőség volt, és ezt meg is próbáltam kihasználni. Elég jól működött a dolog, nagy volt rá az igény. Hatalmas energiát és munkát fektettem a marketing munkába és mindig próbáltam a színházat fejleszteni, pénzt, támogatókat szerezni. Azokat a pénzeket, amiket kaptunk díszletre, technikai berendezésekre és olyan eszközökre fordítottam, amiktől igazán színház egy színház. Hét év után megköszöntem az együttműködést az említett gárdának, és úgy döntöttem, hogy saját társulatot fogok építeni. Úgy gondoltam, tovább kell lépni, úgy éreztem, megrekedtünk egy bizonyos szinten, és nem láttam a fejlődés lehetőségét.

– Kikből áll ma a lovas színház társulata?

– Egy nagyon komoly, neves színházi gárdával játszunk, Mindenki elfoglalt, van anyaszínháza és már egy évvel előbb kell egyeztetnünk az időpontokat. Nálunk játszik többek közt Vadkerti Imre, Fehér Nóra a Kormorán zenekarból, Sándor Dávid, Kecskés Tímea, új darabunkban Egyházi Géza, Borbély Richárd, Baranyai Anna, Szirbik Bernadett, Cselepák Balázs, Ba-

log Gábor, Ágoston Máté is. Jönnek tehát Nyíregyházáról, Miskolcra, Budapestre, Győrből, Tatabányáról – nem egyszerű dolog az egyeztetésük. El lehet képzelni, hogy ez mekkora háttér munkát igényel, és mindenre öten vagyunk: én, a feleségem, két fiúnk, és egy alkalmazott. Ha kapnánk mi is 200 millió forintot, mindjárt egyszerűbb lenne az élet. A társulatról szólva nem szabad elfeledkeznünk a Langallik táncegyüttesről, kitűnő lovasainkról, és nagyon jól idomított állatainkról és természetesen a főszereplőkről, 21 ragyogó lovunkról sem.

– A színészek tudnak lovagolni, amikor elvállalnak egy szerepet?

– Soha nem olyan színészt választok, aki lovagolni tud és egyébként meg énekel is, hanem a karakterhez igazítom a felkérést. A kiváló énekhangot keresem elsősorban, és közben a művészt megtanítjuk lovagolni. Most éppen Sándor Péter van itt gyakorolni, aki Győrben a Jézus Krisztus Szupersztárban Júdást alakítja, ő lesz az egyik vezér a Hét vezér című új darabunkban. Nehéz ez a műfaj, amit csinálunk, de úgy hiszem, ezzel mi tényleg történelmet írunk.

– Augusztus 21-én lesz az új darabjuk bemutatója. Mit kell tudni az előadásról?

– A Hét vezér című rockoperát én írom, a zenét pedig az a Barcsik Valéria, aki a Napoleon Boulevard együttesnek, és Szentpéteri Csillának is zeneszerzője. Nem a megszokott honfoglalás-kori történet lesz, hanem egy egész érdekes verzióban mutatja be ezt a kort, sok konfliktussal, nagyon sok lovas jelenettel és nagyon jó dalokkal. Szeretettel várunk minden érdeklődőt!

VEÉR KÁROLY

Nemzetközi hírű épületegyüttes Észak-Komáromban

Az Európa Udvar tízezreket vonz a városba

1999. február 23-án, ünnepélyes keretek között tették le a mára méltán nemzetközi hírű Európa Udvar alapkövét Észak-Komáromban. Az egyedülálló épületegyüttesben egymás mellett láthatók az európai népek jellemző építészeti stílusában elkészült házak, sajátos, intim, egyedi hangulatot kölcsönözve a történelmi belvárosnak. Az alábbiakban álljanak itt Litomereczky Nándor főépítész gondolatai, aki összefogta, irányította a munkálatokat.

„Bennem akkor teljesedik ki egy város, ha a részévé válok, ha a részévé tudok válni. Komárom belvárosában sétálgatva, jártomban-keltemben sűrűn rám köszönnek az emberek, vagy én köszönök rá a szembejövőre ismerősként, barátként. Ez azt jelzi számomra, hogy itthon vagyok, itt van az otthonom, ide tartozom. Majd negyven éve láttam meg a napvilágot Komárom városában. Ekkor kezdett beleépülni a lelkem ebbe a szép történelmi városba, hiszen ő is átjárta minden egyes porcikámat, emlékemet, álmomat. Egymásba falazódva még kibonthatnánk egymásból külön múltunk, jelenünk és jövőnk, de ettől már mindketten súlyosan sérülnénk.

Történelme során a várost több alkalommal háború, földrengés, árvíz, tűzvész és járvány sújtotta, de polgárai mindig újjáépítették. Ma az ország egyik legforgalmasabb kapuja, amelyen évente sok ezer ember halad át Európa különböző országaiból a világ minden tája felé. Ez a sokszínű és szép történelmi város ad helyet annak a nagyszabású és merész építészeti

kísérletnek, amely során a belváros teljesen megújul, és amelyet a nagyközönség Európa-udvar néven ismerhetett meg. Méltó válasz ez az utolsó évtizedek építészeti megoldásaira, amelyek városunk nagy részét arctalanná tették.

A komáromi Európa-udvar lehetővé teszi számunkra, hogy szembesüljünk múltunkkal; szemünk elé tárja az anyaggá és látvánnyá sűrített jelenünket, és ha jól figyelünk, a jövőnkre is vethetünk egy pillantást. Hazudnék, ha azt mondanám: nem jó érzés ilyen formában viszontlátni alkotásunkat, de azt is hozzá kell tennem, hogy három év megfeszített munka áll mögöttünk. A mű legnagyobb pozitívuma számomra nem abban rejlik, hogy ilyen sokfajta épület sorakozik itt egymás mellett. Ennél én sokkal fontosabbnak tartom, hogy sikerült visszahozni azt az intim hangulatot, amely valaha az ilyen kisvárosokat jellemezte.

Talán nincs még egy olyan épületegyüttes az országban, amely ilyen érzelmeket kavart, amellyel határon innen és túl ennyit

foglalkoztak. Az egekig magasztaltak és a sárba tiportak minket, néha ugyanazok. A fáradtság mellett, melyet most érzek, mindenképpen örömmel tölt el, hogy olyan művet tudtunk létrehozni Komárom polgárainak örömére, amely a későbbiekben csak a javára válhat a városnak. De igazán csak akkor lennének elégedett, ha az Európa-udvar a fejlődés első lépcsőfoka lenne, ha a többi komáromi építészcsoporthoz is megépítené a maga „Európa-udvarát”. Komárom városa ugyanis csak akkor válik igazán vonzóvá és látogatottá, ha építik és szépítik lokálpatrióta polgárai.

Végezetül pedig engedtessek meg nekem, hogy építész barátaimmal, társaimmal együtt hálát adjak a Mindenhatónak, hogy lehetőséget kaptunk egy ilyen nagyszabású mű létrehozására. Köszönetet mondok mindenkinek, aki segítette a mű létrejöttét, nélkülük Komárom városa nem gazdagodhatott volna ezzel az építészeti alkotással.”

FORRÁS: WWW.EUROPEPLACE.COM

A Magyarock Dalszínházát sokan ismerik a Dunán innen és túl

Zenével a magyarokért

A Magyarock Dalszínház, Komárom Város Pro Urbe díjas egyesülete 2002-ben alakult, közhasznú egyesületként 2003 őszén jegyezték be. Az elmúlt időszakban a térség egyik legnagyobb civil szervezetévé vált. 22 nagyszínpadi bemutatót, öt saját musicalt, 5 CD-t, és több mint 400 előadást az első 13 év termése. Meghódították az ország több mint 100 települését, eljutottak Felvidékre, Szlovéniába és vendégszereplőként Erdélybe is.

Az egyesület mintegy 40 főből áll, átlagéletkora 25 év. Szerepvállalásaikat igyekeznek nem csupán a közművelődésre, a kultúrára és a színházra leszűkíteni, hanem minden olyan kezdeményezés mellé odaállnak, amely megfelel a célkitűzéseiknek. Kiemelt figyelmet fordítanak a kulturális programokkal, művészeti eseményekkel kevésbé ellátott kistérségeken tartandó előadásokra.

A társulat megalakulásától kezdve rockzenére épülő színpadi műveket igyekezett bemutatni, ezek közül is elsődlegesen olyanokat, amelyek a magyar történelemhez, Magyarországhoz, a magyarsághoz kapcsolódnak. Úgy vélik, a zenés történelemtanítás egy kitűnő eszköz a felnövekvő generációk neveléséhez, ahhoz, hogy a szívek mélyén rejlő hazaszeretetet felélessze, a magyarságtudatot megerősítse. Játékukkal az embereket szeretnék megörvendeztetni, hogy tudatukra ébredjenek, és büszkékké legyenek arra, hogy magyarok, itt, e csodálatos országban élnek, s hogy ezeréves történelmük van. A hazaszeretet, a hazafiság, a család, a közösséghez való tartozás örök érvényűek, generációról, generációra öröklődnek. Természetesen könnyedebb mondanivalójú darabokkal is színre léptek már, de ezeknél is odafigyeltek arra, hogy a magyar szerzők műveit részesítsék előnyben.

2007-ben állt először közönség elé a társulat saját darabjával. Azóta szerzői tevékenységüknek köszönhetően a magyar zenés színház egyik kiemelkedő alkotóműhelyévé váltak. A művészi tevékenység mellett a közéletben is szerepet vállaltak: művészeti találkozókat, sportnapokat szerveznek, illetve ifjúsági színházi táborot és műveltségi vetélkedőt is hirdettek már az új bemutatókhoz kötődően. Munkáik során a magyar zenés színház legkiválóbb művészeivel dolgoztak már együtt, többek között Miller Zoltán, Mészáros Árpád Zsolt, Forgács Péter, Makrai Pál, Gerdesits Ferenc, Földes Tamás, Zöld Csaba, Barabás Kiss Zoltán és Vikidál Gyula is vendégszerepelt már náluk, s többször dolgoztak Koltay Gáborral, Bakó Gáborral és Kemenes Fanni jelmeztervezővel is. 2012-ben megkapták a Komárom-Esztergom Megyei Prima díjat.

Bemutatott produkciók:

Jenei: 1956
Kormorán-Páskándi: A költő visszatér
Kormorán: A szeretet hídja
Hajnal-Vizeli: Csokonai
Lencsés-Horváth: Hamlet
Kormorán: A betlehemi csillag
Tolcsvay-Müller: Mária evangéliuma
Dés-Nemes: Valahol Európában
Kocsák-Miklós-Tábori: Utazás
Jókai-Másik-Vizeli: Az aranyember
Várkonyi-Bródy: Will Shakespeare, vagy akit akartok
Fenyő-Tasnádi: Made in Hungaria
Takács-Másik-Vizeli: Klapka
Presser-Sztevanovity: A padlás
Másik-Vizeli: Fehérlaposok
Vajda-Fábri: Anconai szerelmek
Féval-Másik-Vizeli: A púpos
Móricz-Kocsák-Miklós: Légy jó mindhalálig
Tolcsvay-Müller-Bródy: DoctorHerz
Másik-Vizeli: Legénybúcsú
Szűts-Szöke: Gyermekek fénye
Koltay: Testamentum

Megújulva várja a filmrajongókat a komáromi Jókai Mozi

Öreg mozi, nem vén mozi

Sokat köszönhetnek a komáromi mozirajongók egy Melkovics Mihály nevű úriembernek. Az ő kitartása, lelkesedése, áldozatos munkája nélkül ki tudja, létezne-e egy olyan színvonalas filmszínház Komáromban, mint a mai Jókai Mozi. Komárom városa megbecsülte a reá bízott „hagyatékot”, nem csak felújította az épületet, de technikai értelemben is XXI. századi színvonalúra fejlesztette, méltó színfoltjává téve azt egy 750 éves városnak.

A Jókai Mozi idén ünnepli 85. születésnapját. Azon ritka épületek egyike, amely eredetileg is erre a célra épült, és amelyik azóta is moziként működik.

Komáromban a mozizás története 1925-ig vezethető vissza, amikor a város mozi játszási engedélyt kapott. A katonai hatóságok a város rendelkezésére bocsátottak egy a katonai gyakorlótéren, a selyemgyár sarkától mintegy 300 méterre fekvő szimplatetőt, padlás nélküli helyiséget. Az épület tetőzete szigetelő papírral fedett, oldala körülbelül 15 centiméter vastag hézagossal, padlózata beton volt. Ehhez keresett a város valakit, aki a mozit, illetve a helyiséget felszereli és üzemelteti. Egy budapesti illetőségű személy felszerelte ugyan, de az előadások megkezdése előtt eladta egy komáromi pékmesternek. Természetesen ő sem értett semmit a mozizáshoz. Tudta, hogy szomszédja, Melkovics Mihály viszont igen, és elvégezte a tanfolyamot is. Melkovics a családja segítségével megvásárolta a megfelelő berendezést, úgy, hogy nem is látta azokat. Ezt követően a városi hatóságokkal szerződést kellett kötnie, melyben az alábbiakkal terhelte meg: 10%-os vigalmi adó, 15%-os forgalmi adó és 50%-os nyereségrészesedés. Indulásnál kiderült, amit vett használhatatlan. Vásárolt egy Götz típusú máltai keresztet gépet, s az első előadást 1925. szeptember 20-án meg is tartotta. Sajnos esős időszakban beázott a terem, talajvíz vette körül és télen nem így

zán lehetett befűteni. Mindez nehezítette a működést. Volt, hogy a közönség kitartóbb része esernyővel ült a nézőtéren. A lenfőnyártól kapott kölcsön ponyvával fedték be a tetőt, de a nyári betakarítás előtt vissza kellett azt adni. Végül a város palával fedette be az épületet. Sok esetben a nagy hőség miatt nem lehetett előadást tartani. A látogatottság ezen ismérvek miatt nagymértékben romlott. Melkovics végül felajánlotta a városnak, hogy a saját telken felépít egy minden tekintetben megfelelő, modern hangosítással felszerelt mozit. Megállapodás után az akkori Kun Miklós utcai telkén – a mai Táncsics Mihály utca – 1930 május vége, június elejei időszakban megkezdődött az építkezés. A kölcsönök kifizetése után az épülettel 1966-ig rendelkezett volna, míg a berendezés, felszerelés örökre a tulajdonában marad. Az akkori vetítőberendezést, két vadonatúj máltai keresztet vetítógépet a Schilling cég, a hangberendezést a Philips cég szállította. Az ünnepélyes megnyitó 1930. szeptember 29-én volt.

A háború alatt a németek minden mozdíthatót elvittek. A bombázások alatt a mozi is találatot kapott. Melkovics – ismét családja segítségével – megvásárolta a szükséges felszereléseket, kijavították a károkat és 1945 novemberében megindult a vetítés. 1946-ban a Nemzeti Parasztpárt kapott játszási engedélyt, de továbbra is a volt tulajdonos üzemeltette a mozit. 1948. július 1-jétől a mozit átvette a MOKÉP, de az üzemvezető az

államosítást követően is Melkovics Mihály maradt.

Az épület a rendszerváltást követően átkerült a Tatai Moziüzemi Vállalattól Komárom Város tulajdonába. Ebben az időszakban kapott egy nagy színpadot, mely különböző színházi darabok előadására is alkalmassá tette. Kilenc évvel ezelőtt a város kicseréltette az akkor már 30 éves székeket is.

2013-ban az art moziknak kiírt digitalizációs pályázaton Komárom városa is indult. A sikeres elbírálást követően, 2014. március 20. után új korszakba lépett Komárom mozi! Egy vadonatúj, kiváló technikai paraméterekkel rendelkező Sony SRX-515-ös vetítógép, Dolby Digital 5.1ch surround hangrendszer, és új ezüstvászon szolgálja a közönséget, biztosítva a 2 és 3D-s élmény tökéletes minőségét. Ezzel egy időben a terem belső felújítása is megtörtént. Napi 4-5 előadás várja a régi és új vendégeket. A vetített filmek minősége minden igényt képes kielégíteni. Premierben tekinthetők meg a közönségfilmek, a magyar- és az art besorolású filmek, valamint neves filmfesztiválokon bemutatott alkotásokat is.

A szépen felújított, nagy hagyományokkal rendelkező Jókai Mozi egyaránt várja a kicsiket, nagyokat Észak- és Dél-Komáromból, illetve azok környékéről.

A Garabonciás Táncegyüttes 1986-ban alakult, célja a magyar néptáncok hiteles tolmácsolása. Eleinte a helyi művészeti iskola néptánc tagozataként működött, majd annak megszűnése után a Garabonciás Folklór Egyesület Komárom város támogatásával vette át ezt a feladatot. Egy óvodás, négy alsó tagozatos, egy felső tagozatos korosztályú és egy ifjúsági-felnőtt csoportban foglalkoznak a táncoslábú fiatalokkal Pócze

László felsőfokú végzettségű néptánc pedagógus és Gábor Klára néptánc oktató. A Garabonciás Táncegyüttesnek 1992-ben Kiváló Együttesi címet adományozott a kulturális miniszter, 1994-ben Pro Urbe Komárom kitüntetés, 2009-ben megyei Príma díjat kapott. Európa számos országában jártak az elmúlt év alatt, de elsősorban Komáromban és környékén szolgálják a hagyományörzést.

Garabonciás Folklór Egyesület

2900 Komárom, Jedlik Á. u. 8.

Pócze László, elnök

Gábor Klára, titkár

Telefon: 34/342-836, 20/381-0962

e-mail: comorra@t-online.hu

35 ÉVES A VOXFEMINA NŐIKAR

Többnyire pedagógusokból álló kórusunk 1980-ban alakult Komáromban, vezetőnk Hoffmann-né Kemenes Vera, karnagy.

Hazai és külföldi szerzők világi és egyházi művei egyaránt fellelhetők műsorunkban. Minősítő hangversenyen a leg-

magasabb, "Hangversenykórus Cum Laude" minősítést szereztünk. Budapesten, majd Olaszországban, Riva Del Gardában is szerepeltünk Nemzetközi Kórusversenyen. Mindkét alkalommal ezüst fokozatot értünk el. A szomszédos országokon kívül sikerrel koncerteztünk Lengyelországban, Németországban, Hollandiában. Megkaptuk Komárom város Pro Urbe díját, mert a színvonalas kórusmuzsikának helye van egy város kulturális életében.

A minőségi kóruszene segítségével, ízlésformáló munkát is végzünk – vallja a kórus -, mert csak a jó zene van hatással a közönség lelkére.

VoxFemina Egyesület

2900 Komárom, Klapka Gy. u. 18. III/9.

Semsei Lászlóné, elnök

Hoffmann-né Kemenes Vera, kórusvezető

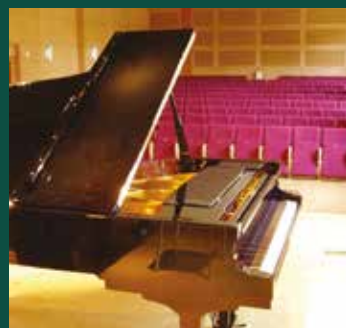
Telefon: 20/773-6754, 30/536-9112

e-mail: mozeske.semsei@gmail.com

weblap: <http://vox-femina-egyesulet.webnode.hu/>

KOMÁROMI EGRESSY BÉNI ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA

Elődjük, a Komáromi Állami Zeneiskola 1966-ban jött létre, kezdetben 80 diákkal. Nagy örömeinkre 2016-ban 300-nál is több lelkes tanulóval készülnek az 50. jubileumukra. Az intézményt Hozák Adrienn, kórusvezető, szolfézs tanár irányítja. Növendékeik, együtteseik az iskola és Komárom Város kulturális életének állandó szereplői, legkiemelkedőbb eredményeiket a kamara- és zenekari munkában érték el. Az intézményben olyan szakmailag elhivatott művésztanárokat tanítanak, akik a nemzetközi pódiumokon is megállják a helyüket, pedagógiai munkájukat pedig a regionális és megyei szintű versenyeredmények, a zenei pályán tanuló növendékek bizonyítják. Nagy büszkeségük a zeneiskola növendékeiből alakult Lehár Ifjúsági Vonószeneke, és a Pro Urbe díjas Egressy Fúvószeneke, akik több ízben tettek látogatást Komárom testvérvárosaiiban (Sosnowiec, Naumburg). A zeneiskola tantestülete a jövőben is segítőkész szándékkal, magas színvonalú szakmai, pedagógiai munkával fogja támogatni e nemes célt: „Legyen a zene mindenkié” (Kodály Zoltán)

„Összhang” Közművelődési Alapítvány

2900 Komárom, Klapka György út 54.

Telefon: +36 34 340 247

Dr. Szeidl Bernadett, kuratóriumi elnök

Hozák Adrienn, igazgató (Komáromi Egressy Béni Alapfokú Művészeti Iskola)

e-mail: egressyzeneiskola@gmail.com

www.egressyzeneiskola.hu

SZŐNYI KULTURÁLIS EGYESÜLET

Az egyesület a szőnyi városrész kulturális és közösségi életének szervezésére alakult 1995-ben. Székhelyén, a Petőfi Sándor Művelődési Házban kulturális programokat rendez, segíti a kiscsoportokat. A tagok aktív részvételével a szervezet felvállalja a település környezeti, szellemi, művészeti értékeinek feltárását, hagyományainak ápolását, gondozza a helyi művelődési szokásokat. A társaság mozgatórugója a közösségi művelődési programoknak, a helyi szükségletekre épülő öntevékeny önképző oktatási formáknak, egészségőrző rendezvényeknek. Az ismeretszerző, az amatőr alkotó és az öntevékeny művészi csoportok is számíthatnak támogató együttműködésükre. Közösségfejlesztő tevékenységük eredményeként újabb és újabb kiscsoportok születnek a térségben. A Szőnyi Kulturális Egyesület szerepet vállal a közéletben, formálja a helyi társadalom kapcsolatrendszerét, a közösségek érdekérvényesítését.

Szőnyi Kulturális Egyesület

Kerekes Tibor, elnök

2921 Komárom, Petőfi u. 3.

Telefon: 34/342-984

e-mail: szoke2921@freemail.hu

JÓKAI KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS MÚZEUM EGYESÜLET

1911-ben Komáromban alakult kulturális társaságként. Főként Jókai Mór emlékének ápolásával foglalkozott. Az állam fordulat után már 1919 őszén felújította tevékenységét. Kultúrháza, múzeuma, könyvtára, szépművészeti osztálya volt, s igen sok előadást és kulturális akciót rendezett. Vezetésében keresztény-nemzeti szellem uralkodott. A két világháború között Szijj Ferenc volt az elnöke, s vezetői közé tartoztak: Alapy Gyula, Erdélyi Pál, Hajdú Lukács, Fülöp Zsigmond, Szombathy Viktor, Baranyay József, Borka Géza, Gaál Gyula. 1937-ben közadakozásból felállította Jókai szobrát, Berecz Gyula komáromi művész alkotását (1937).

Tevékenysége a 30-as évek végén kibővült, a következő szakosztályai voltak: múzeumi, irodalmi, közművelődési, képzőművészeti, zeneművészeti, könyvtári. Legnagyobb országos rendezvénye az 1925. évi Jókai-emlékünnepe volt. Ebből az alkalomból adták ki a Jókai Emlékkönyvet (szerk. Alapy Gyula és Fülöp Zsigmond, 1925). Az egyesület tevékenysége 1939 és 1944 között élénk volt, az 1945 utáni jogfosztás idején viszont beszüntették. Elnöke: Beöthy Zsolt (1911), Szijj Ferenc (1922).

Az egyesület öt évtizedes kihagyás után 2000-ben, Jókai Mór születésének 175. évfordulóján alakult újjá. Szobrokat és emlékjeleket állítottak. Emléktáblát kapott a komáromi születésű Szinnyei József bibliográfus, a Klapka-indulót komponáló Egressy Béni, Damjanich János honvédtábornok, Kossuth Lajos, Alapy Gyula, és Szent István király is, valamint emlékművet az aradi vértanúk.

JUDr. Keszegh Margit egyesületi elnök így nyilatkozott terveiről: „190 évvel ezelőtt városunkban született Jókai Mór, ezért úgy döntöttünk, hogy 2015-öt Jókai Emlékévként nyilvánítjuk. A többi között a helyi Jókai-emlékeket és a Jókai-sírokat is szeretnénk felújíttatni, ami az anyagiagi függvénye. Továbbá idén sem mondunk le az immár hagyományosnak számító, sokakat vonzó rendezvényeinkről, így a nagyszabású Szent István napi ünnepségről és a gyermekek körében közkedvelt magyar népmese napjának szeptember 30-i színvonalas megtartásáról. Tehát idén sem tétlenkedhetünk, miközben szoros együttműködést folytatunk a Csemadokkal, a Széchenyi PT-vel, a magyar gimnáziumi „Öregdiák Körrel“, a Teátrum Társulással és az Atelier Társasággal. Az egyesület újjaalakulását kitartóan szorgalmazó Szénássy tanár úr 2011. november 28-án bekövetkezett halála után is igyekszünk az egyesület nevéhez méltóképpen tevékenykedni. Ötletekből, tervekben továbbra sem szenvedünk hiányt. Ha mindazokat sikerül is megvalósítanunk, akkor páratlanul tartalmas jubileumi évet könyvelhetünk majd el.”

SZEKERES GAZDÁK HAGYOMÁNYŐRZŐ TÁRSASÁGA

A Szekeres Gazdák Hagyományőrző Társaságának alapító közgyűlésére februárban került sor a komáromi református egyház parókiájának nagytermében. A szép számban megjelenteket Farkas Gáspár köszöntötte, majd ezt követően Csukás László, a Szekeres Gazda Társaság létrehozásának előzményeit, és annak céljait elemezte. A továbbiakban Beke Sándor a társaság alapszabályát ismertette. Az alakuló gyűlés forgatókönyve szerint ezután a tagsági fogadalomtétel következett, melyet Bábi Péter vezetett. A folytatásban megválasztották a tanács tagjait, majdeután egyhangúlag elnököt is választottak Vitéz Farkas Gáspár személyében. A frissen megválasztott elnök elmondta, hogy a szekeres gazdák Komárom lakosságának azt a rétegét képezték, amely a letelepedése óta a második világháborúig kitarthatott az ősi foglalkozás mellett. Tovább folytatták az állattenyésztést, a földművelést és ellátták a környék szállítási feladatait: a szekérrel való fuvarozást és a hajóvontatást. Ezek a személyek nagy tiszteletnek örvendtek a lakosság körében.

CONCORDIA VEGYESKAR

Komárom 19. századtól eredeztethető énekkari hagyományait és kulturális örökségét felvállalva alakult meg 1980-ban a városi művelődési központ és a Csemadok Concordia Vegyeskara. Pedagógustól vállalkozóig, mérnöktől tisztviselőig, diáktól munkásig találhatók itt olyan zenekedvelők, akik szabadidejüket áldozzák az európai és ezen belül a magyar kórusmuzsika felelevenítésére érdekében. Hazai és nemzetközi fesztiválokon, versenyeken mérettetik meg tudásukat, évente mintegy húsz alkalommal lépnek közönség elé, műsoruk felöleli a zeneirodalom reneszánsztól napjainkig tartó időszakát. Állandó résztvevői a galántai Kodály Napoknak, énekelhettek Loretóban, az Amerikai Egyesült Államokban és II. János Pál pápa budapesti és pozsonyi miséjén is. Az énekkart baráti szálak fűzik a hazai tájak, Magyarország, Ausztria és Németország sok-sok közösségéhez, zenei együtteséhez. A Concordia Vegyeskar szlovákiai magyar kórus, a zene nyelvén azonban az egész emberiséghez kíván szólni.